

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ
ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΚΡΗΤΗΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΙΤΥΚΑΚΗ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

*«Ο ΚΛΑΔΟΣ ΤΟΥ ΛΙΑΝΙΚΟΥ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
& ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ»*

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ:

ΑΡΒΑΝΙΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ, ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 2018

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.....	2
ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ	4
Περίληψη.....	5
Abstract	7
Εισαγωγή	8
Μεθοδολογικό σημείωμα	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	13
1.1 Εμπόριο	13
1.1.1 Έμπορος.....	14
1.2 Εσωτερικό Εμπόριο	15
1.2.1 Λιανικό Εμπόριο	15
1.2.1.1 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά Λιανικής Πώλησης	16
1.2.1.2 Διαδικασία Λιανικής Πώλησης.....	17
1.2.1.3 Παράγοντες Επηρεασμού Λιανικού Εμπορίου	18
1.2.1.4 Κατηγορίες Λιανικού Εμπορίου	22
1.2.2 Χονδρικό Εμπόριο	26
1.3 Ηλεκτρονικό Εμπόριο	26
1.4. Εμπόριο και Ευρωπαϊκή Ένωση	28
1.4.1 Παγκόσμιο σύστημα εμπορίου	29
1.4.2 Πρωτοκαθεδρία Ευρωπαϊκής Ένωσης στο παγκόσμιο εμπόριο.....	29
1.4.3 Πολιτική της Ευρωπαϊκής ένωσης - Θέσπιση ισότιμων και διαφανών κανόνων ..	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	32
Ανάλυση του Κλάδου του Λιανικού Εμπορίου (Συνολικά Μεγέθη)	33
2.1 Γενικοί Οικονομικοί Δείκτες	33
2.1.1 Αριθμός Επιχειρήσεων	33
2.1.2 Κύκλος Εργασιών.....	34
2.1.3 Κύκλος Εργασιών ανά Απασχολούμενο.....	34
2.1.4 Ποσοστό Λειτουργικού Περιθωρίου	35
2.2 Δείκτες Απασχόλησης.....	36
2.2.1 Αριθμός Απασχολουμένων	36
2.2.2 Αριθμός Απασχολουμένων ανά Επιχείρηση	37
2.3 Δείκτες Δαπανών.....	38
2.3.1 Μισθοί & Ημερομίσθια και Κόστος Ασφαλιστικών Εισφορών	38

2.3.2 Αγορές Αγαθών και Υπηρεσιών.....	39
2.3.3 Ποσοστό Εξόδων Προσωπικού στις Συνολικές Αγορές Αγαθών & Υπηρεσιών	40
2.3.4 Μέσος Όρος Εξόδων Προσωπικού.....	41
2.4 Ανάλυση του Κλάδου του Λιανικού Εμπορίου (Ανά μέγεθος επιχείρησης).....	42
2.4.1 Γενικοί Οικονομικοί Δείκτες	42
2.4.1.1 Αριθμός Επιχειρήσεων ανά μέγεθος επιχείρησης.....	42
2.4.1.2 Κύκλος Εργασιών ανά μέγεθος επιχείρησης	43
2.4.2 Δείκτες Απασχόλησης.....	44
2.4.2.1 Αριθμός Απασχολουμένων ανά μέγεθος επιχείρησης	44
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	46
Βιβλιογραφία	49

ΕΥΡΕΤΗΡΙΟ ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Αριθμός Επιχειρήσεων	33
Πίνακας 2: Κύκλος Εργασιών (εκατ. ευρώ)	34
Πίνακας 3: Κύκλος Εργασιών ανά Απασχολούμενο (χιλ. ευρώ)	35
Πίνακας 4: Ποσοστό Λειτουργικού Περιθωρίου (%)	35
Πίνακας 5: Αριθμός Απασχολουμένων	36
Πίνακας 6: Αριθμός Άμισθου Εργατικού Δυναμικού	37
Πίνακας 7: Ποσοστό Εργαζομένων στο Σύνολο των Απασχολουμένων (%).....	37
Πίνακας 8: Αριθμός Απασχολουμένων ανά Επιχείρηση.....	37
Πίνακας 9: Έξοδα Προσωπικού (εκατ. ευρώ).....	39
Πίνακας 10: Μισθοί & Ημερομίσθια (εκατ. ευρώ)	39
Πίνακας 11: Κόστος Ασφαλιστικών Εισφορών (εκατ. ευρώ)	39
Πίνακας 12: Κόστος Ασφαλιστικών Εισφορών Εργοδότη ως Ποσοστό των Εξόδων Προσωπικού (%).....	39
Πίνακας 13: Αγορές Αγαθών και Υπηρεσιών (εκατ. ευρώ).....	40
Πίνακας 14: Ποσοστό Εξόδων Προσωπικού στις Συνολικές Αγορές Αγαθών & Υπηρεσιών (%)	40
Πίνακας 15: Μέσος Όρος Εξόδων Προσωπικού (χιλ. ευρώ ανά άτομο)	41
Πίνακας 16: Αριθμός Επιχειρήσεων ανά μέγεθος επιχείρησης	43
Πίνακας 17: Κύκλος Εργασιών ανά μέγεθος επιχείρησης (εκατ. ευρώ).....	44
Πίνακας 18: Αριθμός Απασχολουμένων ανά μέγεθος επιχείρησης.....	45

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η μελέτη του κλάδου του λιανικού εμπορίου στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Ειδικότερα, κύριοι ερευνητικοί στόχοι της εργασίας είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων και σχέσεων αναφορικά με τις μεταβολές που επήλθαν στις εξεταζόμενες μεταβλητές, συναρτήσει διαφόρων παραγόντων που έλαβαν χώρα την διάρκεια των ετών που μελετώνται.

Η μεθοδολογία που ακολουθήθηκε για την συγγραφή της παρούσας εργασίας στηρίχθηκε σε χρήση εγχώριας και διεθνής βιβλιογραφίας καθώς και του διαδικτύου. Χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από την Eurostat για την περίοδο 2006-2014. Η διερεύνηση του κλάδου εξετάστηκε χρησιμοποιώντας συνολικά και ανά μέγεθος επιχείρησης μεγέθη οικονομικών μεταβλητών όπως ο αριθμός των επιχειρήσεων, ο κύκλος εργασιών, ο αριθμός απασχολούμενων κ.τ.λ. για το σύνολο την Ελλάδα και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Τα κυριότερα συμπεράσματα από την έρευνα είναι ότι μελετώντας τις μεταβολές σε σημαντικές μεταβλητές όπως τον αριθμό των επιχειρήσεων, τον κύκλο εργασιών, τον αριθμό των απασχολούμενων και το ποσοστό λειτουργικού περιθωρίου από τους πίνακες με τα συνολικά στοιχεία προκύπτει ύφεση για τον κλάδο στην Ελλάδα. Πιο συγκεκριμένα, στην Ελλάδα ο αριθμός των επιχειρήσεων μειώθηκε σημαντικά κατά 18,1% το 2014/2006. Μείωση παρατηρείται και στον κύκλο εργασιών, όπου μειώνεται κατά 17,5% όπως επίσης και στον αριθμό των απασχολούμενων (- 17,5%) για την εξεταζόμενη περίοδο. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρατηρείται μια μικρή μείωση στον αριθμό των επιχειρήσεων της τάξης του 2,4% και στο ποσοστό λειτουργικού περιθωρίου της τάξης 18,5% σε αντίθεση με τον κύκλο εργασιών που εμφανίζει αύξηση 16,5% το 2014/2006.

Όσο αναφορά την ανάλυση των στοιχείων ανά τάξη μεγέθους επιχείρησης τα κυριότερα ευρήματα για την Ελλάδα είναι ότι παρουσιάζει για όλα τα έτη μείωση των επιχειρήσεων με την μεγαλύτερη στις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (20-49 απασχολούμενοι) με το ποσοστό της μείωσης να είναι εξαιρετικά μεγάλο φτάνοντας στο 42,41%. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση ενδιαφέρον παρουσιάζει η αύξηση του

κύκλου εργασιών στις επιχειρήσεις που απασχολούν 50-249 άτομα με το ποσοστό να φτάνει στο 32,43%.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the retail trade industry in Greece and the European Union. Specifically, the main research objectives are drawing conclusions and correlations regarding the changes that emerged at the examined variables, as a function of different factors that occurred during the years studied.

The methodology used for writing this paper was based on the use of domestic and international bibliography and the Internet. The data were extracted from Eurostat for the period 2006-2014. The research in the retail trade sector was examined and classified using total and by employment size class values of economic variables, for example the number of enterprises, employees, turnover e.t.c. for Greece and the European Union.

The main conclusions from the analysis of the fundamental variables of the number of enterprises, turnover and gross operating surplus show a recession in the sector in for Greece. In more detail in Greece the number of enterprises declined by 18,1% for 2014/2006. The turnover and the number of employees appear to have a deterioration of 17,5% respectively. For the European Union a small decrease in the number of enterprises (2,4%) and to the gross operating surplus (18,5%) is presented, in contrast to the results in the turnover, which rise to 16,5% for 2014/2006.

Furthermore, a broader examination of some of the main economic factors per business size cite that Greece shows a deterioration in the number of enterprises with medium size enterprises (20-49 employees) being affected the most (42,41%). The European Union shows an increase in the turnover of the enterprises that employ 50-249 people with 32,43%.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το εμπόριο αδιαμφισβήτητα αποτελούσε και εξακολουθεί να αποτελεί έναν ιδιαίτερα κερδοφόρο κλάδο, ενδεχομένως με μεγάλες απώλειες, αλλά ταυτόχρονα με υπέρογκα κέρδη για τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στον χώρο αυτό. Στις δραστηριότητες που σχετίζονται και αφορούν το εμπόριο αναγνωρίζεται η τεράστια σημασία τους τόσο για την οικονομική όσο και για την κοινωνική ανάπτυξη μιας χώρας. Στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη υπάρχουν πληθώρα εταιριών, οι οποίες επιθυμούν να δημιουργήσουν κέρδη και το εμπόριο αποτελεί τον μοναδικό τρόπο προς την επίτευξη του σκοπού αυτού, μέσω της προώθησης των προϊόντων τους.

Το λιανικό εμπόριο, ένας εκ των δύο κλάδων του εμπορίου, αποτελεί τον τελευταίο κρίκο της αλυσίδας, που συνδέει τον παραγωγό με τον καταναλωτή. Στόχος όλων των επιχειρήσεων είναι η πώληση, αλλά ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται μόνο όταν η πώληση ολοκληρωθεί, δηλαδή όταν το προϊόν ή η υπηρεσία φθάσει στον τελικό καταναλωτή. Το γεγονός αυτό και τη ενέργεια αυτή επιτυγχάνει το λιανικό εμπόριο.

Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου στην Ελλάδα αποτελεί έναν από τους πλέον κερδοφόρους κλάδους, ενώ ασκείται από ένα αρκετά μεγάλο σύνολο επιχειρήσεων. Τα τελευταία έτη, λόγω ιδιαίτερα της κρίσης που εντάθηκε και παρέλυσε την οικονομία της Ελλάδας, ο κλάδος του λιανικού εμπορίου αντιμετώπισε αρκετές δυσκολίες και προσκόμματα στην άρτια και ορθή λειτουργία του, ενώ μέχρι και σήμερα προσπαθεί να επιβιώσει και να ανταποκριθεί στις ανάγκες του καταναλωτικού του κοινού.

Δυστυχώς, στη σύγχρονη εποχή της παγκοσμιοποίησης και του καπιταλισμού, ο ολοένα και αυξανόμενος διεθνής ανταγωνισμός, αλλά και η καλπάζουσα οικονομική κρίση υπό τον περιορισμό της μηδαμινής εσωτερικής κατανάλωσης, ωθούν και αναγκάζουν όλο και περισσότερο τις εγχώριες επιχειρήσεις στην αναζήτηση νέων αγορών, καταναλωτικού κοινού και πελατών, εκτός των συνόρων του κράτους τους. Κατά αυτόν τον τρόπο και εξαιτίας της ανάγκης αυτής και στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία εκτός από μια ένωση κρατών για λόγους, πολιτικούς,

στρατηγικούς, αμυντικούς κλπ., αποτελεί μια οικονομική Ένωση, η οποία επιδιώκει την βελτιστοποίηση της δικής της θέσης στον παγκόσμιο οικονομικό χάρτη.

Προκειμένου λοιπόν να τεθούν συνθήκες πρόσφορες και κατάλληλες για την επίτευξη της προώθησης προϊόντων εκτός συνόρων, η Ενιαία Ευρωπαϊκή Αγορά σε συνδυασμό με το ηλεκτρονικό εμπόριο και το ηλεκτρονικό επιχειρείν, έθεσε τα θεμέλια για τη δημιουργία ενός κόσμου ευκαιριών τόσο για τις εταιρείες όσο και για τους καταναλωτές. Δυστυχώς, η προγενέστερη οικονομική ιστορία έχει αποδείξει ότι στην πραγματικότητα η επίτευξη και κατάλληλη αξιοποίηση των ευκαιριών δεν είναι πάντα εφικτή, παρότι δύναται να συντρέχουν οι απαιτούμενες συνθήκες.

Τα αποτελέσματα της προσπάθειας αυτής αλλά και την γενικότερης πορείας του λιανικού εμπορίου συναρτήσει διαφόρων προσδιοριστικών παραγόντων, επιχειρεί να παρουσιάσει η παρούσα εργασία με την ανάλυση που πρόκειται να ακολουθήσει.

Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο κεφάλαιο της παρούσας εργασίας λαμβάνει χώρα σύντομη παρουσίαση και ανάλυση του κλάδου του εμπορίου, δίνεται ο ορισμός του εμπορίου και εν συνεχεία, παρουσιάζεται η διάκριση του εμπορίου σε εσωτερικό και εξωτερικό. Έπειτα, αναλύεται και δίνεται έμφαση στην παρουσίαση του λιανικού εμπορίου, που αποτελεί και το αντικείμενο της παρούσης εργασίας. Στα πλαίσια της ανάλυσης του λιανικού εμπορίου, παρουσιάζονται τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του, η διαδικασία πώλησης, οι παράγοντες που δύναται να το επηρεάζουν είτε θετικά είτε αρνητικά, ενώ τέλος παρουσιάζονται και οι πιο σύνηθες κατηγορίες λιανικού εμπορίου. Ταυτόχρονα, λαμβάνει χώρα μιας σύντομη αναφορά σε θέματα σχετικά με το εμπόριο, όπως η έννοια του χονδρικού εμπορίου, η ύπαρξη και η ανάλυση του ηλεκτρονικού εμπορίου, αλλά και το σχετικό πλαίσιο αναφοράς της Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με την λειτουργία και την ύπαρξη του εν λόγω κλάδου.

Στο δεύτερο κεφάλαιο της παρούσης πτυχιακής εργασίας εμβαθύνετε η ανάλυση του κλάδου του λιανικού εμπορίου της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής ένωσης μέσω της μελέτης δεικτών, μεγεθών, πινάκων που αφορούν οικονομικά στοιχεία, μεγέθη και δείκτες σχετικούς με το λιανικό εμπόριο κατά τη διάρκεια των εξεταζόμενων

ετών 2006 - 2014. Πιο συγκεκριμένα δηλαδή αναλύεται το χρονικό διάστημα προ και μετά κρίσης προκειμένου να εξαχθούν χρήσιμα και αξιόλογα στοιχεία σχετικά με την πορεία του κλάδου στα κρίσιμα αυτά χρόνια για την Ελλάδα αλλά και την Ευρωπαϊκή ένωση. Για την υλοποίηση της ανάλυσης του δευτέρου κεφαλαίου αντλούνται στοιχεία από επίσημες πηγές όπως το πληροφοριακό σύστημα της Eurostat¹.

Ειδικότερα, στην πρώτη ενότητα του δευτέρου κεφαλαίου αναλύεται η μεταβολή του αριθμού των επιχειρήσεων, ο κύκλος εργασιών, η αξία παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών, οι συνολικές αγορές αγαθών και υπηρεσιών, το σύνολο των ημερομισθίων και των μισθών, ο αριθμός των απασχολούμενων και άλλες μεταβλητές για τον κλάδο του λιανικού εμπορίου.

Στη συνέχεια, επιχειρείται μεγαλύτερη ανάλυση του κλάδου του λιανικού εμπορίου ανά μέγεθος επιχείρησης για την ίδια εξεταζόμενη περίοδο με την βοήθεια των σημαντικότερων οικονομικών δεκτών (π.χ. αριθμός επιχειρήσεων, κύκλος εργασιών) που αναλύθηκαν και στην δεύτερη ενότητα.

¹ Επίσημη σελίδα : <http://ec.europa.eu/eurostat/web/main/home>

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Η μελέτη του λιανικού εμπορίου περιλαμβάνει δύο ενότητες.

Στην πρώτη ενότητα παρουσιάζονται συνοπτικά κάποια συγκριτικά στοιχεία του τομέα του λιανικού εμπορίου σε σύγκριση με τους άλλους τομείς της ελληνικής οικονομίας και επιχειρείται λεπτομερής ανάλυση του τομέα του εμπορίου. Συγκεκριμένα, στην πρώτη αναλύεται τι είναι το λιανικό εμπόριο, οι παράγοντες που επηρεάζουν το λιανικό εμπόριο, η θέση του στο σύνολο της ελληνικής οικονομίας αλλά και στην Ευρωπαϊκή ένωση με βάση τον αριθμό των επιχειρήσεων και τον κύκλο εργασιών του τομέα σε σχέση με τους άλλους τομείς της ελληνικής οικονομίας, με στοιχεία που επέρχονται από την Ελληνική Στατιστική Αρχή. Αναλύεται επίσης η σχετική σημαντικότητα του τομέα του λιανικού εμπορίου σε σχέση με τους άλλους τομείς σε βάθος έξι ετών.

Στη δεύτερη ενότητα επιχειρείται ανάλυση του τομέα του λιανικού εμπορίου με βάση δείκτες που συγκεντρώνει και δημοσιεύει η Eurostat, στο πλαίσιο της βάσης δεδομένων γνωστή ως “Στατιστικές Διάρθρωσης των Επιχειρήσεων” (Structural Business Statistics - SBS). Η εν λόγω βάση δεδομένων περιλαμβάνει τους κλάδους G47 “Λιανικό Εμπόριο με εξαίρεση τα αυτοκίνητα και οι μοτοσικλέτες (Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles) σε σχέση με τις παρακάτω μεταβλητές.

- Δημογραφικές μεταβλητές επιχειρήσεων (π.χ. αριθμός επιχειρήσεων)
- Μεταβλητές αποτελεσμάτων (π.χ. κύκλος εργασιών, προστιθέμενη αξία)
- Μεταβλητές εισροών (π.χ. απασχόληση, σύνολο αγορών)

Συγκεκριμένα, η παρούσα μελέτη του κλάδου του λιανικού εμπορίου περιλαμβάνει τον σχολιασμό και την ανάλυση απόλυτων τιμών και ετήσιων ρυθμών μεταβολής για τη χρονική περίοδο 2006-2014.

Οι δείκτες που αναλύονται έχουν ομαδοποιηθεί στις εξής ομοειδείς κατηγορίες:

- Γενικοί Οικονομικοί Δείκτες
- Δείκτες Απασχόλησης
- Δείκτες Δαπανών

Στη συνέχεια επιχειρείται μεγαλύτερη ανάλυση του τομέα του λιανικού εμπορίου με τους ίδιους βασικούς οικονομικούς δείκτες που αναλύθηκαν και στην δεύτερη ενότητα. Τα δεδομένα αντλήθηκαν από την Eurostat στο πλαίσιο της βάσης δεδομένων γνωστή ως “Στατιστικές Διάρθρωσης των Επιχειρήσεων ανά μέγεθος επιχείρησης” (Distributive trades by employment size class). Η εν λόγω βάση δεδομένων περιλαμβάνει τους κλάδους G47 “Λιανικό Εμπόριο με εξαίρεση τα αυτοκίνητα και οι μοτοσυκλέτες (Retail trade, except of motor vehicles and motorcycles) σε σχέση με τις παρακάτω μεταβλητές.

- Δημογραφικές μεταβλητές επιχειρήσεων (π.χ. αριθμός επιχειρήσεων)
- Μεταβλητές αποτελεσμάτων (π.χ. κύκλος εργασιών)
- Μεταβλητές εισροών (π.χ. απασχόληση)

Στο τέλος της ενότητας παρουσιάζονται αναλυτικά τα βασικά συμπεράσματα της ανάλυσης. Η ανάλυση πραγματοποιείται για την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση. Όσο αναφορά την Ευρωπαϊκή Ένωση η ανάλυση γίνεται από το 2006 έως το 2010 για την Ευρωπαϊκή Ένωση των 27 κρατών και για τα υπόλοιπα έτη μέχρι το 2014 για τα 28 κράτη - μέλη την Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης στο σημείο αυτό πρέπει να σημειωθεί ότι στα αποτελέσματα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που παρουσιάζονται στους παρακάτω πίνακες συμπεριλαμβάνεται και η Ελλάδα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Εμπόριο

Ο όρος εμπόριο προέρχεται από την αρχαία ελληνική λέξη << εμπόριον>>, η οποία προσδιορίζεται εννοιολογικά ως η οικονομική δραστηριότητα που αποσκοπεί στην αποκόμιση κέρδους από την αγορά και μεταπώληση αγαθών. Επομένως, με τον όρο <<Εμπόριο²>> εννοούμε τον κλάδο της οικονομίας, ο οποίος έχει ως αντικείμενο δραστηριότητας την μεταπώληση υλικών αγαθών ή υπηρεσιών με πρωταρχικό σκοπό την επιδίωξη κέρδους και τελικώς την μεγιστοποίησή του.

Τον κλάδο του εμπορίου αποτελούν η βιοτεχνία, η βιομηχανία και γενικότερα κάθε δραστηριότητα και εργασία που συμβάλλει στη διεξαγωγή του εμπορίου άμεσα ή έμμεσα, όπως λ.χ. τα πιστωτικά ιδρύματα, οι μεσίτες, οι εμπορικοί αντιπρόσωποι, οι πωλητές κλπ.

Βάσει των ομάδων και των δραστηριοτήτων που δομούν τον κλάδο του εμπορίου, διακρίνονται 3 επιμέρους κατηγορίες – τύποι, στους οποίους διακρίνεται το εμπόριο και είναι οι εξής:

1. **Εσωτερικό εμπόριο**, στο οποίο τα προϊόντα πωλούνται μέσα στα όρια του κράτους-χώρας. Η κατηγορία αυτή διακρίνεται στο χονδρικό και το λιανικό εμπόριο.
2. **Εξωτερικό εμπόριο**, στο οποίο τα προϊόντα πωλούνται μεταξύ δυο ή περισσότερων κρατών με την βοήθεια πλοίων, αεροσκαφών, φορτηγών κλπ.
3. **Το διεθνές εμπόριο**, στο οποίο τα προϊόντα πωλούνται μεταξύ των περισσότερων χωρών του κόσμου.

Οι δύο τελευταίες κατηγορίες εμπορίου, δηλαδή το εξωτερικό και διεθνές εμπόριο, ενέχουν ποικίλες ευκαιρίες αλλά και απειλές στο άμεσο και έμμεσο περιβάλλον τους. Κάποιες από αυτές τις ευκαιρίες ή απειλές³ είναι το γεγονός πως πρέπει να αντιμετωπίσουν τη «διάβαση» των συνόρων, τη χρήση διαφορετικών νομισμάτων για την πραγματοποίηση διασυνοριακών συναλλαγών και πωλήσεων και τις άμεσες

² Εμπόριο, Πρόσβαση 25/01/2017 στη διεύθυνση: <https://el.wikipedia.org/wiki/Εμπόριο>

³ Εμπόριο, Πρόσβαση 25/01/2017 στη διεύθυνση: <http://www.livepedia.gr/index.php/Εμπόριο>

συνέπειες των συναλλαγών αυτών, όπως είναι η ανατίμηση και η υποτίμηση του νομίσματος, την αντιμετώπιση των συγκριτικών διαφορών των δαπανών παραγωγής, γεγονός που δύναται να λειτουργήσει όχι μόνο αρνητικά αλλά και θετικά, όπως επίσης και την επιβολή δασμών στα εισαγόμενα ή εξαγόμενα προϊόντα, σκοπός των οποίων είναι η βελτίωση της οικονομικής κατάστασης των δημόσιων οικονομικών ή η προστασία των εγχώριων αγαθών κλπ.

1.1.1 Έμπορος

Έμπορος⁴ θεωρείται κάθε αυτοαπασχολούμενος επιχειρηματίας, ο οποίος ασχολείται με το εμπόριο. Πιο συγκεκριμένα, ως έμπορος θεωρείται εκείνος, ο οποίος εμπορεύεται αγαθά με στόχο την πώληση τους, των οποίων όμως δεν αποτελεί παραγωγός. Ο έμπορος δηλαδή, ενεργεί ως μεσάζοντας μεταξύ του παραγωγού ενός προϊόντος και του τελικού καταναλωτή του προϊόντος αυτού.

Όπως και ο κλάδος του εμπορίου έτσι και το επάγγελμα του εμπόρου διακρίνεται σε υποκατηγορίες, οι οποίες είναι οι ακόλουθες:

1. **Έμποροι χονδρικής**, που δραστηριοποιούνται στην αλυσίδα μεταξύ του παραγωγού και των εμπόρων λιανικής πώλησης. Κάποιοι έμποροι χονδρικής δύναται να οργανώνουν την διακίνηση των αγαθών μέσω άλλων και όχι απευθείας οι ίδιοι.
2. **Έμποροι λιανικής ή λιανοπωλητές**, είναι εκείνοι οι οποίοι πουλάν αγαθά στους καταναλωτές, τα οποία πρόκειται να χρησιμοποιήσουν για προσωπική κατανάλωση. Τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία διατηρούν επαγγελματική στέγη, αποτελούν συνήθως εμπόρους λιανικής.

Προκειμένου κάποιος να ασκήσει το επάγγελμα του εμπόρου δεν απαιτούνται ειδικές σπουδές, εκπαιδευτικές γνώσεις ή κατάρτιση, παρά μόνο η απόκτηση της άδειας λειτουργίας του καταστήματος που διατηρείται από τον εκάστοτε έμπορο, η εγγραφή στο αρμόδιο Εμπορικό Επιμελητήριο και σε ορισμένες περιπτώσεις επαγγελματών που αφορούν την ασφάλεια ή την δημόσια υγεία, απαιτείται ειδική

⁴ Έμπορος, Ημερομηνία Πρόσβασης 25/01/2017 στη διεύθυνση: <https://el.wikipedia.org/wiki/Έμπορος>

άδεια ασκήσεως επαγγέλματος, η οποία χορηγείται από τις εκάστοτε αρμόδιες κρατικές υπηρεσίες.

Τέλος, ανάλογα με το είδος της δραστηριότητας και του εμπορίου, υφίσταται ανάγκη χρήσης κάποιων ειδικών εργαλείων και βοηθημάτων προκειμένου να καθιστή εφικτή η προσφορά προϊόντων, όπως επίσης απαραίτητη καθίσταται σε ειδικές περιπτώσεις και η ύπαρξη μεταφορικού μέσου για την μετακίνηση των εμπορευμάτων από και προς τα σημεία αποθήκευσης και πώλησης, (κυρίως για τους εμπόρους χονδρικής, που πρέπει να μεταφέρουν τα προϊόντα στα σημεία που βρίσκονται οι πωλητές λιανικής), ενώ χρήσιμη μπορεί να αποδειχθεί και η ύπαρξη μικρών μεταφορικών μέσων για τα εμπορεύματα (clark). Τα μεταφορικά μέσα είναι επίσης απαραίτητα και στους εμπόρους λιανικής, όταν η παράδοση κατά παραγγελία απαιτεί την μεταφορά στον τελικό καταναλωτή.

1.2 Εσωτερικό Εμπόριο

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη ενότητα, ως εσωτερικό νοείται το εμπόριο το οποίο λαμβάνει χώρα εντός των συνόρων μιας χώρας ή κράτους και διαιρείται σε χονδρικό και λιανικό εμπόριο. Οι υποδιαίρεσεις του εσωτερικού εμπορίου ενέχουν ποικίλες διαφοροποιήσεις μείζονος σημασίας, οι οποίες πρόκειται να αποτελέσουν το αντικείμενο των ενοτήτων που ακολουθούν.

1.2.1 Λιανικό Εμπόριο

Λιανικός⁵ σύμφωνα με την ετοιμολογία του όρου, θεωρείται εκείνος ο οποίος δίνεται ή πουλιέται σε μικρές ποσότητες. Επομένως, << λιανικό εμπόριο >> ή διαφορετικά << λιανεμπόριο >> θεωρείται η δραστηριότητα της πώλησης αγαθών ή ακόμη και υπηρεσιών στους καταναλωτές για προσωπική, οικογενειακή ή οικιακή χρήση, απορρίπτοντας την δυνατότητα μεταπώλησης του αγορασμένου προϊόντος.

⁵Λιανικός-η-ο, Πρόσβαση 25/01/2017, στη διεύθυνση: <https://el.wiktionary.org/wiki/λιανικός>

Ειδικότερα, και βάσει της διεθνούς βιβλιογραφίας το λιανικό εμπόριο «Αποτελεί την τελική δραστηριότητα οποιασδήποτε οικονομικής δραστηριότητας⁶».

Το λιανεμπόριο αποτελεί το τελευταίο στάδιο και τον τελευταίο κρίκο της αλυσίδας που συνδέει την παραγωγή με την κατανάλωση, δηλαδή τον παραγωγό με τον καταναλωτή. Πρωταρχικός στόχος των επιχειρήσεων αυτών, είναι η πώληση των παραγόμενων αγαθών, δηλαδή προϊόντων και υπηρεσιών, και ο στόχος αυτός επιτυγχάνεται όταν μπορέσει να επιτευχθεί αντιστοίχιση μεταξύ ανάγκης και δυνατότητας για αγορά, δηλαδή όταν η πώληση ολοκληρωθεί και το προϊόν ή η υπηρεσία φθάσει στον τελικό καταναλωτή⁷.

1.2.1.1 Ιδιαίτερα χαρακτηριστικά Λιανικής Πώλησης

Κάποια από τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά⁸ της λιανικής πώλησης, τα οποία λειτουργούν βάσει συνθηκών είτε θετικά για την ανάπτυξη του εν λόγω κλάδου και των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται μέσα σε αυτόν, είτε αρνητικά και αποτελούν πρόσκομμα στην ορθή και αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς του λιανικού εμπορίου, είναι τα εξής:

- Οι καταναλωτές είναι εκείνοι, οι οποίοι προσεγγίζουν το λιανικό εμπόριο βάσει των αναγκών τους και βάσει του γεγονότος αυτού δεν χρειάζεται από μέρους των επιχειρήσεων προσπάθεια προσέγγισής τους.
- Όσο περισσότερες γίνονται οι ανάγκες των καταναλωτών, τόσα περισσότερα προϊόντα και υπηρεσίες προς πώληση και διάθεση δύναται να προσφέρει το λιανικό εμπόριο.
- Η συναλλαγή λαμβάνει χώρα σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα, μέσα στο οποίο όμως, ο πωλητής οφείλει να αντιληφθεί τις ανάγκες του καταναλωτή και να προσαρμοστεί στις επιθυμίες του προκειμένου να υλοποιηθεί η πώληση του προϊόντος ή της υπηρεσίας.

⁶ Swapna Pradhan, 2009

⁷ Γ. Πέτρωφ, Κ. Τζωρτζάκης, 2008

⁸ Σημειώσεις Διαλέξεων, Ημερομηνία Πρόσβασης 25/01/2017 στη διεύθυνση

<https://eclass.aueb.gr/modules/document/file.php/ME171/PROSOPIKI%20POLISI.pdf>

- Οι όροι της πώλησης συνήθως δεν είναι διαπραγματεύσιμοι και στηρίζονται σε κανόνες δικαίου και στα πλαίσια του θεμιτού ανταγωνισμού.
- Δυνατότητα εισόδου στην αγορά του λιανικού εμπορίου πολλών προμηθευτών και επομένως προσφορά ποικιλίας προϊόντων αλλά και αποδοχή μεγάλου ανταγωνισμού.

1.2.1.2 Διαδικασία Λιανικής Πώλησης

Προκειμένου να επιτευχθεί ο πρωταρχικός στόχος των λιανοπωλητών, η μεγιστοποίηση των κερδών τους, οφείλουν να υιοθετήσουν ένα συγκεκριμένο πρότυπο συμπεριφοράς και κανόνων κατά τη διάρκεια της πώλησης, προκειμένου να είναι σε θέση να προσελκύσουν πελάτες και να αυξήσουν τα κέρδη τους.

Ειδικότερα, η διαδικασία⁹ λιανικών πωλήσεων δύναται να περιγραφεί από τα κατωτέρω βήματα ως εξής:

1. Κατά την πρώτη επαφή με τον υποψήφιο πελάτη, ο πωλητής οφείλει να του απευθύνει ευχάριστο χαιρετισμό, ο οποίος συνοδεύεται από την ανάλογη στάση σώματος, προσώπου και τόνου φωνής.
2. Εν συνεχεία, ο πωλητής οφείλει να προσφέρει τις υπηρεσίες του στον υποψήφιο πελάτη και να μην τον αγνοήσει, απασχολούμενος με άλλες δραστηριότητες ή ασχολίες, πχ. συνομιλία με άλλους πωλητές, γευματισμός, τηλεφωνική επικοινωνία με τρίτο πρόσωπο κλπ.
3. Έπειτα, οφείλει να απευθύνει ευγενικά ερώτηση προς τον πελάτη σχετικά με το αν θα ήθελε να εξυπηρετηθεί και αν χρειάζεται βοήθεια.
4. Στη συνέχεια και εφόσον ο πωλητής λάβει θετική απάντηση, οφείλει να προσπαθήσει να παρουσιάσει όσο γίνεται πιο ελκυστικά τα προσφερόμενα προϊόντα και υπηρεσίες στον πελάτη, προκειμένου να υλοποιηθεί η πώληση.
5. Τέλος και κατά το στάδιο πριν ολοκληρωθεί η πώληση, δίνεται να επιτευχθεί η προσέγγιση της φιλοφρόνησης προς τον πελάτη σχετικά με το επιλεγόμενο προϊόν, τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του και την ορθή επιλογή, προκειμένου

⁹ Σημειώσεις Διαλέξεων, Ημερομηνία Πρόσβασης 25/01/2017 στη διεύθυνση:

<https://eclass.aueb.gr/modules/document/file.php/ME171/PROSOPIKI%20POLISI.pdf>

να ενθαρρυνθεί ο καταναλωτής με την επικείμενη αγορά του και τελικώς να οδηγηθεί στην πραγματοποίηση της αγοράς.

Κατά τη διάρκεια της ανωτέρω διαδικασίας ο πωλητής οφείλει να τηρεί κάποιους κανόνες ευγένειας, όπως το να μην είναι πειστικός προς τον πελάτη, να είναι δοτικός και πρόθυμος να προσφέρει προς δοκιμή το εξεταζόμενο προϊόν στον πελάτη, να είναι παρατηρητικός σχετικά με τις προτιμήσεις, τις κινήσεις, τις ανάγκες και τις επιθυμίες των πελατών, να είναι ενθαρρυντικός, να είναι σε θέση να παραθέτει τα θετικά χαρακτηριστικά όλων των προσφερόμενων προϊόντων, αλλά και να είναι σε θέση να καλύψει τυχόν αδυναμίες των προϊόντων, προκειμένου να επιτευχθεί η πώληση.

Η επιτυχής ολοκλήρωση των ανωτέρω ενεργειών, συναρτήσει ασφαλώς της αναγκαιότητας ικανοποίησης των αναγκών, συνεπάγεται τη βέβαιη πώληση.

1.2.1.3 Παράγοντες Επηρεασμού Λιανικού Εμπορίου

Όπως κάθε οικονομική μεταβλητή, δείκτης, στοιχείο και μέγεθος, έτσι και το λιανικό εμπόριο ως κλάδος της οικονομίας επηρεάζεται και επηρεάζει διάφορες πτυχές της είτε θετικά είτε αρνητικά. Οι παράγοντες αυτοί που επηρεάζουν το λιανικό εμπόριο και τις δραστηριότητές του δύναται να διακριθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες, αυτές του μακροοικονομικού και μικροοικονομικού περιβάλλοντος.

Σημαντική ενέργεια και γεγονός αποτελεί όμως η εξέταση εκείνων των μεταβλητών και στοιχείων που επηρεάζουν το λιανικό εμπόριο, προκειμένου εκείνοι οι οποίοι δραστηριοποιούνται στον εν λόγω κλάδο, να είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν επερχόμενες απειλές και να βελτιώσουν τις υφιστάμενες αδυναμίες τους.

Κάποιοι από τους παράγοντες¹⁰ του μακροοικονομικού περιβάλλοντος που επηρεάζουν το λιανικό εμπόριο παρουσιάζονται κατωτέρω και είναι οι εξής:

¹⁰ Παράγοντες Επηρεασμού Λιανικού Εμπορίου, Μαλλιάρης, 2001

Μακροοικονομικοί Παράγοντες

- **Δημογραφικοί παράγοντες**

Ως δημογραφικοί θεωρούνται εκείνοι οι παράγοντες, οι οποίοι σχετίζονται με το φύλο, την ηλικία και την φάση του κύκλου ζωής, το εισόδημα, το εκπαιδευτικό επίπεδο-επάγγελμα-οικονομική κατάσταση, καθώς και η κοινωνική τάξη των ατόμων που αφορούν τον κλάδο του λιανικού εμπορίου.

- **Οικονομικοί παράγοντες¹¹**

Σε αυτήν την κατηγορία παραγόντων ανήκουν οικονομικά στοιχεία όπως, οι δομές της οικονομίας, οι ρυθμοί ανάπτυξης, οι δείκτες σχετικά με τον πληθωρισμό, την απασχόληση, το δημόσιο χρέος, την πορεία της κεφαλαιαγοράς και των εισοδημάτων, το βαθμό παρέμβασης του κράτους στην οικονομία, το φορολογικό σύστημα, τις διεθνείς οικονομικές σχέσεις κτλ. Ασφαλώς στην κατηγορία αυτή ανήκουν και οι πλέον σημαντικοί παράγοντες, όπως το εισόδημα, καθώς και το πραγματικό διαθέσιμο εισόδημα των καταναλωτών και γενικά μιας οικονομίας (δηλαδή το εισόδημα, μείον τους φόρους).

- **Πολιτισμικοί και κοινωνικοί παράγοντες**

Ως πολιτισμικοί παράγοντες θεωρούνται η κουλτούρα, δηλαδή το σύνολο των αξιών, των πεποιθήσεων και αντιλήψεων που αποκτά ένα άτομο με την πάροδο των ετών. Ταυτόχρονα, κοινωνικοί θεωρούνται παράγοντες όπως η κοινωνική τάξη βάσει του εισοδήματος, της περιουσιακής τους κατάστασης, της καταγωγή τους, του μορφωτικού τους επιπέδου, του επαγγέλματος τους, του τόπου διαμονής τους.

¹¹ Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Υπηρεσιών, *Η επιχείρηση και το περιβάλλον της*, Αθήνα, 1999

- **Πολιτικοί παράγοντες¹² - Νομικοί παράγοντες**

Αυτή η κατηγορία παραγόντων περιλαμβάνει το θεσμικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δρα η επιχείρηση σε τοπικό αλλά και διεθνές επίπεδο. Η νομοθεσία και πολιτική, σχετικά με το περιβάλλον, με τον κλάδο της επιχείρησης, η φορολογική και εργατική νομοθεσία (νομικό πλαίσιο), η κυβερνητική πολιτική αναφορικά με τα έργα υποδομής, τις δημόσιες δαπάνες, την ιδιωτικοποίηση κλπ. αποτελούν τις συνιστώσες του πολιτικού περιβάλλοντος.

Ειδικότερα, αναφέρονται σε νέους νόμους, νομοθετικές ρυθμίσεις (π.χ. απελευθέρωση εγχώριας αγοράς αερομεταφορών) που ενδεχομένως να επηρεάσουν τον τρόπο παραγωγής και σχεδιασμού ενός προϊόντος αλλά και τους τιμολογιακούς σχεδιασμούς αλλά και σε πολιτικές αναταραχές και ανακατατάξεις οι οποίες ενδέχεται να επηρεάσουν τις προτιμήσεις των καταναλωτών (π.χ. άρνηση αγοράς αμερικάνικων προϊόντων από τους κατοίκους των χωρών της Μέσης Ανατολής)

Η εξέταση και μελέτη των ανωτέρω παραγόντων είναι εξαιρετικά σημαντική προκειμένου να εξεταστούν και να επιλεγούν διάφοροι παράμετροι, όπως εκείνοι της τιμής, του εμπορικού σήματος της επιχείρησης κλπ.

- **Τεχνολογικοί παράγοντες**

Για την ανάπτυξη, την βελτίωση, την βιωσιμότητα και την αποτελεσματικότητα του κλάδου του λιανικού εμπορίου, ιδιαίτερα σημαντική είναι η τεχνολογική πρόοδος, η οποία δύναται να επιδράσει τόσο πάνω στα προϊόντα, όσο και στην μεθοδολογία πραγματοποίησης των πωλήσεων. Κάποια από τα δημιουργήματα της κατηγορίας αυτής που έχουν εφαρμογή στο λιανικό εμπόριο είναι οι σαρωτές – μηχανήματα τα οποία συμβάλλουν στην πιο άμεση και εύκολη εξυπηρέτηση των πελατών.

¹² Επιχείρηση και Περιβάλλον, Ημερομηνία Πρόσβασης 28/01/2017 στη διεύθυνση:

<http://www.epiheirimatikotita.gr/joomla157/Επιχειρηματικό-σχέδιο/Επιχείρηση-και-περιβάλλον.html>

- **Φυσικοί παράγοντες**

Στην κατηγορία αυτοί ανήκουν οι οικολογικοί παράγοντες και πιο συγκεκριμένα, οι παράγοντες που σχετίζονται με το φυσικό περιβάλλον και αφορούν το ίδιο περιβάλλον μέσα στο οποίο δρουν οι επιχειρήσεις. Για παράδειγμα, η αλλαγή των κλιματικών συνθηκών, τα ακραία καιρικά φαινόμενα μπορούν να τροποποιήσουν το μέγεθος μια παραγωγής αλλά και την ζήτηση συγκεκριμένων προϊόντων.

Ταυτόχρονα, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, το λιανικό εμπόριο επηρεάζεται εξίσου και από τους μικροοικονομικούς παράγοντες του περιβάλλοντος, οι βασικότεροι των οποίων παρουσιάζονται κατωτέρω.

Μικροοικονομικοί Παράγοντες

- **Ανταγωνιστές**¹³

Στην οικονομική επιστήμη, ανταγωνισμός είναι θεωρείται ο αγώνας μεταξύ πλήθους επιχειρήσεων για την επικράτηση στην αγορά ή για την επίτευξη κάποιου σκοπού, ο οποίος αφορά την αύξηση του μεριδίου αγοράς του καθενός. Επομένως, ως ανταγωνιστές νοούνται επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου, αλλά και του ίδιου ή παρεμφερούς προϊόντος, που δραστηριοποιούνται στην αγορά και επιθυμούν και προσπαθούν να υπερισχύσουν έναντι άλλων. Ασφαλώς, ο ανωτέρω στόχος, δηλαδή η επιβίωση και η επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος επιτυγχάνεται μόνο μέσω, της ικανοποίησης των αναγκών, καθώς και των επιθυμιών των πελατών.

- **Μερίδια αγοράς**

Ακόμη ένας σημαντικός μικροοικονομικός παράγοντας επηρεασμού του λιανικού εμπορίου είναι το μερίδιο αγοράς που κατέχει η κάθε επιχείρηση λιανικού εμπορίου του ανταγωνισμού. Με την γνώση του μεγέθους αυτού, δύναται να υπάρχει μία πιο ξεκάθαρη εικόνα των δυνατών και των αδύνατων σημείων του κάθε ανταγωνιστή, και επομένως βρίσκονται λύσεις επηρεασμού είτε θετικά είτε αρνητικά.

¹³ Ανταγωνισμός, Ημερομηνία Πρόσβασης 28/01/2017 στη διεύθυνση:

<https://el.wikipedia.org/wiki/Ανταγωνισμός>

1.2.1.4 Κατηγορίες Λιανικού Εμπορίου

Ως ένας κλάδος τεράστιας αποδοχής, όγκου και επιλογής, ο κλάδος του λιανικού εμπορίου διακρίνεται σε διάφορες κατηγορίες ή τύπους, οι οποίες παρουσιάζουν έντονες διαφορές μεταξύ τους, αλλά επιτελούν τον ίδιο σκοπό και επιδιώκουν τον ίδιο στόχο, τη μεγιστοποίηση των κερδών τους.

Οι κατηγορίες¹⁴ των επιχειρήσεων, στις οποίες διακρίνεται το λιανικό εμπόριο, βάσει του κριτηρίου της ιδιοκτησίας είναι οι ακόλουθες :

- ***Ανεξάρτητες επιχειρήσεις***

Στην κατηγορία αυτή του λιανικού εμπορίου υπάγεται το μεγαλύτερο ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου, οι οποίες αποτελούν τις λεγόμενες ατομικές επιχειρήσεις. Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για εμπόρους οι οποίοι διατηρούν ένα κατάστημα, του οποίου η λειτουργία δεν υπάγεται σε κάποια αλυσίδα ή δεν αποτελεί μέρος ενός κάθετου συστήματος διανομής π.χ. (franchising).

Λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών, του ο ανωτέρω τύπος επιχείρησης, παρουσιάζει κάποια μειονεκτήματα, τα οποία σχετίζονται με τον έντονο ανταγωνισμό, την έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού και την αδυναμία ανάπτυξης της επιχείρησης, που οφείλονται στην ανυπαρξία εμποδίων εισόδου στην αγορά κυρίως λόγω των σχετικά μικρών κεφαλαίων και των απλών παραγωγικών συντελεστών που απαιτούνται για την λειτουργία της.

- ***Μεγάλες Εταιρικές Αλυσίδες – Αλυσίδες Καταστημάτων***

Η πιο σύνηθες νομική μορφή των αλυσίδων καταστημάτων είναι εκείνη της Ανώνυμης Εταιρίας. Πρόκειται για καταστήματα που εμπορεύονται παρόμοιες συλλογές, ανήκουν στην ίδια εταιρία και έχουν ενιαίο κεντρικό σχεδιασμό. Στην κατοχή τους βρίσκονται πολλά καταστήματα, τα οποία σχηματίζουν ένα χωρικά κατανεμημένο δίκτυο σημείων πωλήσεως.

¹⁴ Κατηγορίες Λιανικού Εμπορίου, Παπαβασιλείου, 2003.

Οι αλυσίδες εμπορεύονται τα προϊόντα τους είτε απευθείας από τους παραγωγούς, είτε από ενδιάμεσους – μεσάζοντες. Τα εμπορεύματα των εταιρειών, δύναται να αποτελούνται από υλικά αγαθά, όπως τρόφιμα, ρούχα, είδη καθημερινής χρήσεως κ.λπ. Το βασικό πλεονέκτημα, αυτής της κατηγορίας είναι η εξαιρετικά χαμηλές τιμές των προϊόντων τους, γεγονός που τις καθιστά ιδιαίτερα κερδοφόρες, έναντι άλλων μικρότερων επιχειρήσεων του κλάδου.

- ***Συνεργατικές αλυσίδες καταστημάτων***

Τα καταστήματα που ανήκουν σε αυτή τη μορφή λιανικού εμπορίου αφορούν συνεργασίες εμπορικών επιχειρήσεων, οι οποίες σχηματίζουν ένα ενιαίο δίκτυο σημείων πώλησεως. Σκοπός δημιουργίας τους είναι η αντιμετώπιση του ανταγωνισμού της ανωτέρω κατηγορίας επιχειρήσεων, δηλαδή των αλυσίδων καταστημάτων.

- ***Τα πολυκαταστήματα***

Σε αυτήν την κατηγορία λιανική πώλησης ανήκουν τα καταστήματα, τα οποία πωλούν υπό την ίδια στέγη, αλλά σε εντελώς διακριτά τμήματα, ενώ διαθέτουν και προσφέρουν στο καταναλωτικό κοινό από τέσσερις και παραπάνω κατηγορίες καταναλωτικών αγαθών.

- ***Μισθωμένα τμήματα καταστημάτων***

Ο τύπος αυτός λιανικού εμπορίου αφορά κυρίως τη μίσθωση ή την παραχώρηση ενός τμήματος χώρου μέσα σε ένα μεγάλο κατάστημα. Ο μισθωτής είναι έμπορος με εξειδίκευση σε κάποια συγκεκριμένα εμπορεύματα ή κάποια γνωστή μάρκα προϊόντων.

- ***Εκπτωτικά κέντρα***

Μία άλλη σημαντική κατηγορία καταστήματος λιανικού εμπορίου, είναι τα εκπτωτικά κέντρα. Πιο συγκεκριμένα, ως εκπτωτικό κέντρο, ορίζεται το κατάστημα το οποίο διαθέτει προϊόντα λιανικού εμπορίου, σε εξαιρετικά χαμηλές τιμές. Στεγάζονται συνήθως σε μεγάλους χώρους και διαθέτουν προϊόντα μιας ή και περισσότερων κατηγοριών, συνήθως από γνωστές μάρκες προϊόντων.

- **Ταχυδρομικές παραγγελίες**

Ακόμη μία κατηγορία λιανικού εμπορίου αποτελούν οι ταχυδρομικές παραγγελίες, οι οποίες πραγματοποιούνται κατά κύριο μέσω του δικτύου πωλήσεων αντιπροσώπων, οι οποίοι αμείβονται με προμήθεια.

- **Πρατήρια κατασκευαστή**

Τα πρατήρια κατασκευαστή είναι καταστήματα ιδιοκτησίας μιας βιομηχανικής επιχειρήσεως, η οποία χρησιμοποιεί ιδιόκτητα σημεία λιανικής πώλησεως για να διανέμει το προϊόν της στον τελικό καταναλωτή. Τα βιομηχανικά πρατήρια μπορεί να συνδυάζονται και με διανομή των προϊόντων της ιδιοκτήτριας βιομηχανίας μέσω εναλλακτικών δικτύων. Σε ορισμένες περιπτώσεις, τα πρατήρια εργοστασίων διαθέτουν εμπορεύματα υπό εκκαθάριση.

- **Καταστήματα Αποκλειστικότητας**

Τα καταστήματα αποκλειστικότητας ή διαφορετικά γνωστά ως καταστήματα franchising, ανήκουν σε κάποιο δίκτυο σημείων πώλησης και φέρουν το δικαίωμα χρήσης της εμπορικής επωνυμίας και διάθεσης των προϊόντων μιας επιχείρησης υπό τον όρο συμμόρφωσης σε συγκεκριμένες προδιαγραφές λειτουργίας. Η εν λόγω επιχείρηση παραχωρεί τα δικαιώματα αυτά στην επιχείρηση που επιθυμεί να ενταχθεί στο δίκτυο έναντι προμήθειας και οικονομικών απολαβών.

- **Καταστήματα Ευκολίας**

Τα καταστήματα της εν λόγω κατηγορίας λιανικού εμπορίου διαθέτουν μικρό εύρος και βάθος συλλογής. Η δραστηριότητά τους σχετίζεται με τον κλάδο των τροφίμων και ειδών καθημερινής χρήσεως. Οι επιχειρήσεις της κατηγορίας συχνά λειτουργούν βάσει διευρυμένου ωραρίου, ενώ χαρακτηριστικό των εμπορευμάτων της συλλογής τους είναι η συχνή αγορά και κατανάλωση των προσφερόμενων προϊόντων τους. Τέλος, ακόμη ένα στοιχείο των επιχειρήσεων αυτών είναι ότι πωλούν σε σχετικά υψηλότερες τιμές, εξαιτίας της ευχέρειας ωραρίου που προσφέρουν.

- ***Εξειδικευμένα καταστήματα***

Τα καταστήματα της κατηγορίας αυτής προσφέρουν ένα πολύ μικρό εύρος αλλά πολύ μεγάλο βάθος συλλογής. Πρόκειται για λιανικές επιχειρήσεις, οι οποίες εξειδικεύονται σε μια πολύ συγκεκριμένη γραμμή προϊόντων, την οποία διαθέτουν σε πολύ μεγάλη ποικιλία. Οι υψηλές τιμές συνδυάζονται με ένα εξίσου υψηλό επίπεδο εξυπηρέτησης των πελατών τους, ενώ πολλά καταστήματα της κατηγορίας αυτής αποτελούν ανεξάρτητες επιχειρήσεις μικρού μεγέθους.

- ***Σούπερ Μάρκετ***

Επόμενη κατηγορία λιανικού εμπορίου είναι η περίπτωση των σούπερ μάρκετ. Οι εν λόγω επιχειρήσεις χαρακτηρίζονται από σχετικά μεγάλο εύρος και βάθος συλλογής, χαμηλές ή μέτριες τιμές, οι οποίες βέβαια συνεπάγονται χαμηλή έως και καθόλου εξυπηρέτηση από πλευράς υπαλλήλων.

- ***Καταστήματα ποικιλίας προϊόντων***

Πρόκειται για καταστήματα, τα οποία προσφέρουν ποικιλία προϊόντων καθημερινής χρήσεως και ειδικότερα, καταναλωτικά προϊόντα, όπως τρόφιμα. Στα καταστήματα αυτά, οι τιμές είναι χαμηλότερες από ότι στα καταστήματα ευκολίας και υψηλότερες από ότι είναι οι τιμές στην προηγούμενη κατηγορία, δηλαδή στα σούπερ μάρκετ. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν και επιχειρήσεις, οι οποίες λειτουργούν με σύστημα αυτοεξυπηρέτησης, (μίνι μάρκετ) ή ακόμη και προσωπικής εξυπηρέτησης, (παντοπωλεία).

- ***Καταστήματα (αποθήκες) καταλόγου***

Τελευταία κατηγορία καταστημάτων λιανικής πώλησης είναι τα καταστήματα καταλόγου. Τα καταστήματα αυτά προσφέρουν μια ευρεία συλλογή εμπορευμάτων χαμηλής σχετικά ποιότητας, σε ιδιαίτερα χαμηλές τιμές, αλλά με ιδιαίτερα χαμηλή εξυπηρέτηση. Η επιλογή των προϊόντων δεν λαμβάνει χώρα μέσω καταστημάτων, αλλά μέσω καταλόγων.

1.2.2 Χονδρικό Εμπόριο¹⁵

Ως χονδρική θεωρείται η πώληση που υλοποιείται μεταξύ επαγγελματιών¹⁶. Πιο συγκεκριμένα, η κύρια διαφορά της χονδρικής από τη λιανική πώληση αποτελεί το στοιχείο της μεταπώλησης, το οποίο μέσω της λιανικής πώλησης έχει ως στόχο την τελική κατανάλωση από τον καταναλωτή. Η τιμή της χονδρικής πώλησης είναι χαμηλότερη από την τιμή της λιανικής πώλησης και η διαφορά τους αποτελεί το κέρδος του πωλητή.

1.3 Ηλεκτρονικό Εμπόριο

Ακόμη μια μορφή εμπορίου που παρουσιάζει ιδιαίτερη αύξηση και ανάπτυξη λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της τα τελευταία χρόνια της κρίσης, τόσο στην Ελλάδα όσο και σε χώρες του εξωτερικού, είναι το ηλεκτρονικό εμπόριο.

Ως Ηλεκτρονικό επιχειρείν ή ηλεκτρονικό εμπόριο είναι η διαδικασία ή η δραστηριότητα κατά την οποία υλοποιείται πώληση μέσω απόστασης με τη βοήθεια ηλεκτρονικών μέσων. Το «Ηλεκτρονικό Εμπόριο (e-Commerce)» περιλαμβάνει την αγορά και την πώληση προϊόντων και υπηρεσιών μέσω του Διαδικτύου και αποτελεί υποσύνολο της στρατηγικής «Ηλεκτρονικού Επιχειρείν (e-Business)» των επιχειρήσεων, το οποίο χρησιμοποιείται με σκοπό να προσθέσει ροές εισοδήματος¹⁷.

Πιο συγκεκριμένα, μια επιχείρηση ή ένας επιτηδευματίας με δηλωμένη νόμιμη έδρα σε κάποιο κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης δύναται να πουλά και να παραδίδει τα προϊόντα του με δική του ευθύνη σε άλλες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η πώληση μπορεί να πραγματοποιείται στα πλαίσια λιανικής (σε ιδιώτες) ή ακόμη και χονδρικής πώλησης (σε επιχειρηματίες ή επιχειρήσεις). Σε κάθε μια από τις ανωτέρω περιπτώσεις τόπος, στον οποίο το αποκτηθέν εισόδημα υπόκειται σε

¹⁵ Η περαιτέρω ανάλυση της παρούσας υποενότητας ξεφεύγει από τα όρια και τους στόχους της παρούσας εργασίας.

¹⁶ Χονδρική Πώληση, Ημερομηνία Πρόσβασης 25/01/2017 στη διεύθυνση: <http://ti-einai.gr/chondriki-polisi/>

¹⁷ E- Προμήθειες, Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: http://www.cosmo-one.gr/educommerce/?page_id=280

φορολόγηση είναι ο τόπος εγκατάστασης του προμηθευτή, το οποίο όμως δύναται και να μην διαφέρει από τον τόπο του αγοραστή.

Προκειμένου να διενεργήσουν πωλήσεις από απόσταση, οι επιχειρηματίες οφείλουν να διαθέτουν και να έχουν ολοκληρώσει τις κάτωθι προαπαιτούμενες ενέργειες¹⁸:

1. Δήλωση δραστηριότητας στην αρμόδια ΔΟΥ με τη συμπλήρωση και υποβολή του εντύπου Μ12.
2. Υποβολή αίτησης καταχώρισης και εγγραφή στο ειδικό μητρώο προμηθευτών της Γενικής Γραμματείας Καταναλωτή.

Εν συνεχεία, και εφόσον πληρούνται οι ανωτέρω προϋποθέσεις, για κάθε πώληση από απόσταση που υλοποιείται εκδίδεται το φορολογικό στοιχείο που προβλέπεται βάσει των διατάξεων του άρθρου 13 του Κ.Β.Σ¹⁹. (απόδειξη λιανικής ή τιμολόγιο στην περίπτωση χονδρικής). Το ποσό ΦΠΑ θα πρέπει να συμπεριλαμβάνεται στην τιμή πώληση του προϊόντος όταν η πώληση είναι λιανική. Η απόδειξη ή το τιμολόγιο αποστέλλεται με το εμπόρευμα στον πελάτη του άλλου κράτους-μέλους.

Για την αποστολή του εμπορεύματος από τις εγκαταστάσεις της επιχείρησης έως τη μεταφορική εταιρεία τα εμπορεύματα θα πρέπει να συνοδεύονται από το δελτίο αποστολής βάσει των διατάξεων του άρθρου 11, του Κ.Β.Σ.

Ιδιαίτερα σημαντικό στοιχείο αποτελεί το γεγονός πως οι πωλήσεις σε τρίτες χώρες θεωρούνται εξαγωγές²⁰. Έτσι εφόσον τα αγαθά αποστέλλονται σε αγοραστές,

¹⁸ *Ε-ξυπνες πωλήσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη*, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: http://www.ethnos.gr/epaggelmatikes_eukairies/arthro/e_ksypnes_poliseis_se_ellada_kai_europei-63927184/

¹⁹ *Πώληση αγαθού στο εξωτερικό σε μη υποκείμενο (ιδιώτη)*, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: [http://epixeirisi.gr/BHMA-ΛΟΓΙΣΤΩΝ/16950/Πώληση-αγαθού-στο-εξωτερικό-σε-μη-υποκείμενο\(ιδιώτη\)](http://epixeirisi.gr/BHMA-ΛΟΓΙΣΤΩΝ/16950/Πώληση-αγαθού-στο-εξωτερικό-σε-μη-υποκείμενο(ιδιώτη))

²⁰ *Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, Η φορολογία πωλήσεων σε ιδιώτες χωρών της Ε.Ε. και τρίτων χωρών*, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: <http://www.eea.gr/gr/el/articles/i-forologia-poliseon-se-idiotes-xoron-tis-ee-kai-kai-triton-xoron>

κάτοικους τρίτων χωρών, η πράξη αυτή, αποτελεί εξαγωγή αγαθού και απαλλάσσεται από Φ.Π.Α.

Τέλος, όσον αφορά την εφαρμογή του ηλεκτρονικού εμπορίου στην Ε.Ε. τον Ιούνιο του 2000, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εξέδωσαν την Οδηγία 31/2000/ΕΚ για το Ηλεκτρονικό Εμπόριο, η οποία επιδίωξε να εξασφαλίσει την ελεύθερη κυκλοφορία των υπηρεσιών της κοινωνίας των πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών με την σύγκλιση των διαφορετικών νομοθεσιών των χωρών-μελών σχετικά με τις ηλεκτρονικές συμβάσεις. Με τον τρόπο αυτό και με την εφαρμογή της οδηγίας, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να επιτρέπουν στη νομοθεσία τους την κατάρτιση συμβάσεων με ηλεκτρονικά μέσα²¹.

1.4. Εμπόριο και Ευρωπαϊκή Ένωση

Η Ε.Ε. αποτελεί μια εκ των μεγαλύτερων οικονομιών, τον μεγαλύτερο εισαγωγέα και εξαγωγέα, τον μεγαλύτερο και αποδοτικότερο επενδυτή και αποδέκτη ξένων επενδύσεων, καθώς και τον μεγαλύτερο χορηγό βοήθειας παγκοσμίως. Βάσει στατιστικών μετρήσεων²², η Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελεί τον μεγαλύτερο εμπορικό εταίρο στον κόσμο, αντιπροσωπεύοντας το 16,5% των παγκόσμιων εισαγωγών και εξαγωγών.

Με δεδομένο ότι οι κάτοικοί της Ε.Ε. αντιστοιχούν στο 7% του παγκόσμιου πληθυσμού, η παραγωγή της ανέρχεται στο ένα τέταρτο του παγκόσμιου πλούτου σε όρους ΑΕγχΠ, δηλαδή της συνολικής αξίας των παραγόμενων εμπορευμάτων και υπηρεσιών και για το λόγο αυτό, καθώς η δυνατότητα και το δικαίωμα στο ελεύθερο εμπόριο αποτελεί μια από τις θεμελιώδεις αρχές της, έχει δεσμευτεί στην επίτευξη της προώθησης της ελευθέρωσης των παγκόσμιων συναλλαγών.

Η σπουδαιότητα των εγχειρημάτων της έγκειται στο γεγονός πως, λειτουργώντας ως ενιαίος φορέας αποκτά και θεμελιώνει μεγαλύτερο βάρος στις διεθνείς εμπορικές διαπραγματεύσεις από ό,τι θα μπορούσαν να επιτύχουν τα μέλη της αν

²¹ Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, *Ηλεκτρονικό Εμπόριο*, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: <http://www.efpolis.gr/el/diasfalisi-oikonomikon-symefronton-katanaloton/ilektroniko-emporio.html>

²² Εμπόριο, Πρόσβαση 25/01/2017 στη διεύθυνση: https://europa.eu/european-union/topics/trade_el

διαπραγματεύονταν μόνο τους. Για το λόγο αυτό, αποτελεί έναν ενεργό οικονομικό και πολιτικό παράγοντα με ποικίλα και συνεχώς αυξανόμενα συμφέροντα και αρμοδιότητες σε περιφερειακό και παγκόσμιο επίπεδο.

1.4.1 Παγκόσμιο σύστημα εμπορίου

Πέραν της ιδιαίτερα μεγάλης σημασίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην προώθηση και ανάπτυξη του εμπορίου, ένας ακόμη σημαντικός παράγοντας που συνέβαλε και συμβάλλει στην προώθηση του παγκόσμιου εμπορίου είναι η παγκοσμιοποίηση, με την συμβολή της οποίας επήλθαν πολυσήμαντες μεταβολές στο διεθνές περιβάλλον και συνεπώς στο παγκόσμιο εμπόριο.

Το παγκόσμιο εμπόριο βασίζεται σε κανόνες, οι οποίοι έχουν θεσπιστεί από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου (Π.Ο.Ε) και διασφαλίζουν την ακεραιότητα στις εμπορικές συμφωνίες, όπως και το γεγονός πως οι εμπορικές συμφωνίες και οι υποχρεώσεις μεταξύ των χωρών οφείλουν και πρέπει να είναι διαφανείς και ισότιμες.

Η εμπορική πολιτική της Ε.Ε. χαράσσεται αποκλειστικά σε επίπεδο Ε.Ε. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπραγματεύεται συμφωνίες εξ ονόματος της Ε.Ε με βάση τους κανόνες του Π.Ο.Ε, ενώ παράλληλα συνεργάζεται στενά με τις κυβερνήσεις των κρατών μελών και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για να διαφυλάσσει το παγκόσμιο σύστημα και να το βοηθά να προσαρμόζεται στις παγκόσμιες αλλαγές.

1.4.2 Πρωτοκαθεδρία Ευρωπαϊκής Ένωσης στο παγκόσμιο εμπόριο

Οι λόγοι για τους οποίους ο τομέας του εμπορίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι ένας εκ των πλέον κερδοφόρων κλάδων τόσο σε επίπεδο Ε.Ε. όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο, παρουσιάζονται κατωτέρω και είναι οι εξής:

- Η Ε.Ε αποτελεί τον μεγαλύτερο εξαγωγέα βιομηχανικών προϊόντων και υπηρεσιών στον κόσμο, καθώς και τη μεγαλύτερη αγορά για τις εισαγωγές 100 και πλέον χωρών.

- Αποτελεί επίσης τη μεγαλύτερη ενιαία αγορά στον κόσμο. Τόσο οι Ευρωπαίοι όσο και οι διεθνείς καταναλωτές και επενδυτές επωφελούνται πολλαπλώς από την ύπαρξη ενός απλουστευμένου συστήματος, σε έναν χώρο όπου άνθρωποι, αγαθά, υπηρεσίες και χρήματα μπορούν να διακινούνται ελεύθερα.

1.4.3 Πολιτική της Ευρωπαϊκής ένωσης - Θέσπιση ισότιμων και διαφανών κανόνων

Η ακολουθούμενη πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τις σχέσεις και τους κανόνες που διέπουν τις συναλλαγές και την δραστηριοποίηση στον κλάδο του εμπορίου, είναι εκείνος ο κινητήριος μοχλός που έχει συμβάλει στην ολοένα και αυξανόμενη πορεία του κλάδου τόσο σε ευρωπαϊκά όσο και σε παγκόσμια πλαίσια. Πιο συγκεκριμένα, η Ε.Ε διαπραγματεύεται εμπορικές συμφωνίες σ' όλον τον κόσμο, με μεγάλο αριθμό εταίρων, γνωστές και ως συμφωνίες ελεύθερου εμπορίου²³.

Πρωταρχικός στόχος της σύναψης των εταιρικών αυτών σχέσεων αποτελεί η επίτευξη ανάπτυξης και δημιουργία θέσεων εργασίας για τους Ευρωπαίους μέσα από τη συνεργασία και το άνοιγμα νέων αγορών σε όλο τον κόσμο. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αυτών, οι διατλαντικές αγορές, οι οποίες αντιπροσωπεύουν συναλλαγές δύο δισ. ευρώ περίπου κάθε μέρα.

Ταυτόχρονα, η ακολουθούμενη πολιτική της Ε.Ε. σχετικά με τον κλάδο του εμπορίου στοχεύει επίσης στην μείωση της παιδικής και της καταναγκαστικής εργασίας, της καταστροφής του περιβάλλοντος και της αστάθειας των τιμών.

²³ Εμπόριο, European Union, Ημερομηνία Πρόσβασης 30/01/2017 στη διεύθυνση: https://europa.eu/european-union/topics/trade_el

Χαρακτηριστικό παράδειγμα σχετικών πολιτικών αποτελούν τα συστήματα που εξασφαλίζουν τη διαφάνεια και την ιχνηλασιμότητα²⁴ της αλυσίδας εφοδιασμού.

Τέλος, σε ζητήματα που σχετίζονται με τις ασθενέστερες και φτωχότερες χώρες του κόσμου, η εμπορική πολιτική της Ε.Ε. στοχεύει στον συνδυασμό του εμπορίου και ανάπτυξης. Πιο συγκεκριμένα, υλοποιεί και εφαρμόζει χαμηλότερους δασμούς, στηρίζει τις μικρές εξαγωγικές επιχειρήσεις και δίνει συμβουλές για βελτιώσεις σε θέματα διακυβέρνησης. Μέσω των τρόπων αυτών, το εμπόριο και η ανάπτυξη δύναται να συνυπάρξουν και να δράσουν συμπληρωματικά το ένα ως προς το άλλο, προκειμένου οι χώρες που έχουν μεγαλύτερη ανάγκη να μπορέσουν να επωφεληθούν από την ανάπτυξη που στηρίζεται στο εμπόριο.

²⁴ Η *Ιχνηλασιμότητα* είναι ένα εργαλείο διαχείρισης κινδύνων, που επιτρέπει στους διαχειριστές των επιχειρήσεων τροφίμων ή στις αρχές να αποσύρουν ή να ανακαλέσουν προϊόντα που έχουν χαρακτηριστεί ως μη ασφαλές.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Στο παρόν κεφάλαιο της πτυχιακής εργασίας θα παρουσιαστούν και θα αναλυθούν από επίσημες και αξιόπιστες διεθνείς αρχές, δείκτες, στατιστικά και απόλυτα μεγέθη σχετικά με τον κλάδο του λιανικού εμπορίου στην Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση, κατά τη διάρκεια των ετών 2006 – 2014. Στόχος της ανάλυσης που ακολουθεί είναι η εξαγωγή συμπερασμάτων αναφορικά με την πορεία του τομέα του λιανικού εμπορίου στην Ελλάδα, κατά τα κρίσιμα χρόνια που αναλύονται (στα έτη 2009-2013 έγινε αισθητή η κρίση και η βαριά ύφεση στην Ελλάδα), και η ταυτόχρονη μελέτη της πορείας του λιανικού εμπορίου σε όλο το σύνολο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, κατά τα ίδια έτη.

Στην ανάλυση που ακολουθεί ως Ευρωπαϊκή ένωση για την διεξαγωγή συμπερασμάτων θεωρείται η ένωση των 27²⁵ κρατών, τα οποία είναι τα ακόλουθα: Αυστρία, Βέλγιο Βουλγαρία, Γαλλία, Γερμανία, Δανία, Ελλάδα, Εσθονία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία, Ισπανία, Ιταλία, Κάτω Χώρες, Κύπρος, Λετονία, Λιθουανία, Λουξεμβούργο, Μάλτα, Ουγγαρία, Πολωνία, Πορτογαλία, Ρουμανία, Σλοβακία, Σλοβενία, Σουηδία, Τσέχικη Δημοκρατία, Φινλανδία.

Κατά το έτος 2013, στην Ε.Ε. προσχώρησε ακόμη μία χώρα, η Κροατία. Επομένως, για την διεξαγωγή αξιόπιστων συμπερασμάτων αναφορικά με το έτος 2013, στους πίνακες που ακολουθούν για την χρονολογία αυτή θα παρουσιάζονται οι δείκτες και τα μεγέθη της Ένωσης των 27 αλλά και της ένωσης των 28.

²⁵ Κράτη Μέλη της Ε.Ε., Ημερομηνία Πρόσβασης 02/02/2017, στη διεύθυνση: https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_el

Ανάλυση του Κλάδου του Λιανικού Εμπορίου (Συνολικά Μεγέθη)

Στην ενότητα αυτή αναλύονται οι δείκτες που περιγράφονται στο εισαγωγικό σημείωμα για το σύνολο του λιανικού εμπορίου σε ορίζοντα εξαετίας.

2.1 Γενικοί Οικονομικοί Δείκτες

2.1.1 Αριθμός Επιχειρήσεων

Κατά την ανάλυση του αριθμού των επιχειρήσεων στον τομέα του λιανικού εμπορίου στην ΕΕ και την Ελλάδα παρατηρείται μια μείωση των μεγεθών. Ειδικότερα το 2009 (αρχή της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα) σε σχέση με το 2006, η ύφεση είναι της τάξης του 3,84% για την ΕΕ. Αντίστοιχη μείωση το ίδιο διάστημα εμφανίζεται και στα δεδομένα της Ελλάδας (3,80%). Βασική αλλαγή παρουσιάζεται το 2010, όπου οι επιχειρήσεις στην ΕΕ εμφανίζουν αύξηση σε αντίθεση με την Ελλάδα που η μείωση συνεχίζεται με κορύφωση το 2012 να φτάνει στο 9,78%, δηλαδή σε απώλειες 27.493 επιχειρήσεων σε σχέση με το 2006. Η αντίστοιχη μείωση των μεγεθών στην ΕΕ, το ίδιο έτος είναι μηδαμινή. Συγκρίνοντας τα 2 τελευταία έτη της εξεταζόμενης περιόδου παρατηρείται μια αύξηση των επιχειρήσεων για την ΕΕ ενώ η Ελλάδα συνεχίζει την φθίνουσα πορεία μειώνοντας όμως το ρυθμό και καταλήγοντας στις 159.893 επιχειρήσεις (0,13%), πολύ μικρότερη μείωση σε σχέση με τα προηγούμενα έτη. Συμπερασματικά οι επιχειρήσεις τα εξεταζόμενα έτη έχουν πληγεί και αυτό αντικατοπτρίζεται στην μείωση 2006-2014 που για την ΕΕ φτάνει στο 2,44% ενώ για την Ελλάδα αγγίζει το 18,12%.

Πίνακας 1: Αριθμός Επιχειρήσεων

GEO/TIME	2006		2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)		
E.E (total)	3.711.661	3.569.056	-3,84	3.648.437	2,22	3.627.197	-0,58	3.596.261	-0,85	3.621.066	0,69	-2,44	
ΕΛΛΑΔΑ	195.281	187.870	-3,80	185.976	-1,01	167.788	-9,78	160.105	-4,58	159.893	-0,13	-18,12	

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.1.2 Κύκλος Εργασιών

Ο συνολικός κύκλος εργασιών του τομέα εμφανίζει μια συνεχή αύξηση τα έτη της εξεταζόμενης περιόδου για την ΕΕ με την μεγαλύτερη αύξηση να παρατηρείται το 2012 όπου φτάνει το 5,41%. Εξαίρεση μόνο το 2013 που εμφανίζει μια οριακή μείωση και επανέρχεται το 2014 σε αντίστοιχα ποσοστά με τα προηγούμενα έτη. Η Ελλάδα σε αντίθεση με την ΕΕ εμφανίζει μια μικρή αύξηση της τάξης του 1,38 % μόνο για τα έτη 2006 – 2009 . Από το 2009 και έπειτα υπάρχει μια συνεχής μείωση με την μεγαλύτερη να εμφανίζεται το 2012 με μεταβολή που αγγίζει το 5,94% όπου κορυφώνεται η οικονομική κρίση στην Ελλάδα. Βασικό συμπέρασμα είναι ότι σχεδόν όση αύξηση παρατηρείται στο κύκλο εργασιών την εξεταζόμενης εξαετίας για την ΕΕ αντίστοιχη μείωση παρατηρείται για την Ελλάδα.

Πίνακας 2: Κύκλος Εργασιών (εκατ. ευρώ)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
Ε.Ε (total)	2.400.000	2.462.780	2,62	2.592.034	5,25	2.732.256	5,41	2.708.083	-0,88	2.796.210	3,25	16,51
ΕΛΛΑΔΑ	58.206	59.012	1,38	57.311	-2,88	48.771	-14,9	45.875	-5,94	47.969	4,57	-17,59

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.1.3 Κύκλος Εργασιών ανά Απασχολούμενο

Σε επίπεδο συνόλου του τομέα παρατηρείται αύξηση του δείκτη κατά 15,38% για την ΕΕ από 130 χιλ ευρώ ανά απασχολούμενο το 2006 στα 150 χιλ ευρώ το 2014. Βασικό συμπέρασμα είναι ότι ο κύκλος εργασιών για την Ελλάδα την εξεταζόμενη εξαετία εμφανίζει μείωση μέχρι και το 2013 και το 2014 παρατηρείται μία αύξηση της τάξης 0,72%. Αξίζει να αναφερθεί η "ψαλίδα " μεταξύ της ΕΕ και της Ελλάδας παρατηρώντας την μεταβολή της εξεταζόμενης περιόδου.

Πίνακας 3: Κύκλος Εργασιών ανά Απασχολούμενο (χιλ. ευρώ)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περίοδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
E.E (total)	130.000	133.000	2,31	140.000	5,26	147.000	5,00	147.000	0	150.000	2,04	15,38
ΕΛΛΑΔΑ	-	117.000	-	113.000	-3,48	112.000	-1,14	110.000	-1,78	111.000	0,72	-5,60

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.1.4 Ποσοστό Λειτουργικού Περιθωρίου

Παρατηρείται συμπίεση της κερδοφορίας του τομέα καθώς το ποσοστό λειτουργικού περιθωρίου μειώθηκε κατά 18,57% για την ΕΕ και 34,38 % για την Ελλάδα στη διάρκεια της εξαετίας. Η μείωση του ποσοστού είναι μικρότερη για τις χώρες της ΕΕ σε σχέση με την Ελλάδα. Παρά την ίδια αρνητική τάση που εμφανίζουν τα ποσοστά στην μεταβολή της περιόδου και στις 2 εξεταζόμενες περιπτώσεις, το 2014 τα δεδομένα εμφανίζουν την ετήσια μεταβολή στο ποσοστό του λειτουργικού περιθωρίου σε κοντινότατη κλίμακα 5,56% για την ΕΕ και 5% για την Ελλάδα αντίστοιχα.

Πίνακας 4: Ποσοστό Λειτουργικού Περιθωρίου (%)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περίοδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
E.E (total)	7,00	6,10	-12,86	6,20	1,64	5,20	-16,13	5,40	3,85	5,70	5,56	-18,57
ΕΛΛΑΔΑ	-	6,40	-	7,50	17,19	5,10	-32,00	4,00	-21,57	4,20	5,00	-34,38

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.2 Δείκτες Απασχόλησης

2.2.1 Αριθμός Απασχολούμενων

Ο τομέας του λιανικού εμπορίου απασχολεί 18.656.965 άτομα (στοιχεία 2014) για την ΕΕ, ενώ παρατηρείται αύξηση της απασχόλησης κατά την εξεταζόμενη περίοδο κατά 0,49%. Σε αντίθετη περίπτωση η Ελλάδα εμφανίζει μείωση της τάξης 17,59 % για την περίοδο της εξαετίας. Οι απασχολούμενοι το 2006 στην Ελλάδα είναι 523.243 άτομα ενώ το 2009 είναι 500.465. Μέχρι και το 2013 παρουσιάζεται μια συνεχή μείωση στον αριθμό των απασχολούμενων. Η μεγαλύτερη αύξηση στην απασχόληση εντοπίζεται στην Ελλάδα το 2014 (3,86%) ενώ για το ίδιο έτος στην ΕΕ παρατηρείται μια μικρότερη αύξηση στον αριθμό των απασχολούμενων της τάξης 1,45%. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι περίπου 3.300.000 και 200.000 άτομα για την ΕΕ και την Ελλάδα αντίστοιχα απασχολούνται ως άμισθο εργατικό δυναμικό, οδηγώντας στο συμπέρασμα ότι περίπου για την ΕΕ ένας στους 6 απασχολούμενους και 1 στους 2 για την Ελλάδα αντίστοιχα δεν έχει σχέση εξαρτημένης και αμειβόμενης εργασίας με τον εργοδότη. Τέλος αξίζει να σημειωθεί ότι η αύξηση της απασχόλησης οφείλεται περισσότερο στην αύξηση του άμισθου εργατικού δυναμικού σε σχέση με την αύξηση στον αριθμό των εργαζομένων.

Πίνακας 5: Αριθμός Απασχολούμενων

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περίοδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
Ε.Ε (total)	-	18.566.100	-	18.561.500	-0,02	18.588.300	0,14	18.391.100	-1,06	18.656.965	1,45	0,49
ΕΛΛΑΔΑ	523.243	500.465	-4,35	503.439	0,59	433.328	-13,93	415.155	-4,19	431.179	3,86	-17,59

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

Πίνακας 6: Αριθμός Άμισθου Εργατικού Δυναμικού

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
Ε.Ε (total)	4.100.000	3.500.800	-14,61	3.494.000	-0,19	3.375.100	-3,40	3.312.000	-1,87	3.301.960	-0,30	-19,46
ΕΛΛΑΔΑ	269.986	245.609	-9,03	252.827	2,94	221.598	-12,35	201.677	-8,99	200.557	-0,56	-25,72

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

Πίνακας 7: Ποσοστό Εργαζομένων στο Σύνολο των Απασχολούμενων (%)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
Ε.Ε (total)	80,00	81,00	1,37	81,00	0,12	82,00	0,74	82,00	0,24	82,00	0,37	2,88
ΕΛΛΑΔΑ	-	50,90	-	49,80	-2,16	48,90	-1,81	51,40	5,11	53,50	4,09	5,11

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.2.2 Αριθμός Απασχολούμενων ανά Επιχείρηση

Ο αριθμός απασχολούμενων ανά επιχείρηση διαμορφώνεται στους 5,0 κατά μέσο όρο για την ΕΕ και στο 2,7 κατά μέσο όρο για την Ελλάδα. Οι μεταβολές κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου δεν είναι αξιόλογες.

Πίνακας 8: Αριθμός Απασχολούμενων ανά Επιχείρηση

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
Ε.Ε (total)	5,00	5,20	4,00	5,10	-1,92	5,10	0	5,10	0	5,20	1,96	4,00
ΕΛΛΑΔΑ	-	2,70	-	2,70	0	2,60	-3,70	2,60	0	2,70	3,85	0

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.3 Δείκτες Δαπανών

2.3.1 Μισθοί & Ημερομίσθια και Κόστος Ασφαλιστικών Εισφορών

Οι βασικότερες δαπάνες των επιχειρήσεων, οι οποίες και αναλύονται, είναι τα έξοδα προσωπικού και οι δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών. Τα έξοδα προσωπικού χωρίζονται στις δαπάνες για μισθούς και ημερομίσθια και στις ασφαλιστικές εισφορές. Οι δαπάνες των εξόδων προσωπικού παρουσιάζουν μια αύξηση για την ΕΕ της τάξης του 7,01% από το 2006 – 2009 και μια μεγαλύτερη αύξηση της τάξης του 17,43% για τα ίδια έτη για την Ελλάδα. Παρατηρείται μια κατακόρυφη πτώση της τάξης του 5,80 % για τη Ελλάδα το 2010 και συνεχίζεται η πτώση έως και το 2013 . Σε αντίθεση με την ΕΕ όπου εμφανίζει αύξηση από έτος σε έτος καθόλη την εξεταζόμενη περίοδο. Όσον αφορά τους μισθούς και τα ημερομίσθια εμφανίζουν μια ανάλογη πορεία με τα έξοδα προσωπικού και για την Ελλάδα και την ΕΕ. Η μεγαλύτερη μείωση για το σύνολο των μισθών και ημερομισθίων παρατηρείται για την Ελλάδα το 2012 όπου φτάνει το 18,93% σε αντίθεση με τη ΕΕ που το ίδιο έτος εμφανίζει αύξηση της τάξης του 6,38%. Το κόστος των ασφαλιστικών εισφορών για την ΕΕ παραμένει σχεδόν αμετάβλητο κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου (1,99%) και διαφοροποιείται ελάχιστα μεταξύ των εξεταζόμενων ετών, ενώ για την Ελλάδα υπάρχει μεταβολή της τάξης 19,57% στο σύνολο της περιόδου, με το 2012 να φτάνει στο κατώτατο για την περίοδο ποσοστό (19,28).

Συγκρίνοντας την αύξηση του κύκλου εργασιών παρατηρείται ότι η αύξηση των εξόδων για την ΕΕ (20,92%) είναι μεγαλύτερη σε σχέση με την αύξηση του κύκλου εργασιών (16,51%) . Επομένως, η πτώση του ποσοστού του λειτουργικού περιθωρίου (18,57%) ευθύνεται στα έξοδα προσωπικού. Στην Ελλάδα η μείωση είναι διάχυτη στους μισθούς, τα ημερομίσθια όπως και στις ασφαλιστικές εισφορές, σε συνδυασμό με την αρνητική μεταβολή και στον κύκλο εργασιών για την εξεταζόμενη περίοδο εξηγείται και η πτώση του λειτουργικού περιθωρίου.

Πίνακας 9: Έξοδα Προσωπικού (εκατ. ευρώ)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
E.E (total)	264.462	283.006	7,01	291.953	3,16	310.308	6,29	308.066	-0,72	319.800	3,81	20,92
ΕΛΛΑΔΑ	4.092	4.806	17,43	4.527	-5,80	3.670	-18,93	3.146	-14,29	3.352	6,57	-18,08

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

Πίνακας 10: Μισθοί & Ημερομίσθια (εκατ. ευρώ)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
E.E (total)	-	227.010	-	233.924	3,05	248.859	6,38	247.381	-0,59	257.127	3,94	13,27
ΕΛΛΑΔΑ	3.249	3.779	16,32	3.565	-5,65	2.894	-18,83	2.489	-14,00	2.674	7,45	-17,69

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

Πίνακας 11: Κόστος Ασφαλιστικών Εισφορών (εκατ. ευρώ)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
E.E (total)	-	55.996,00	-	58.028,70	3,63	61.449,50	5,90	60.685,30	-1,24	62.672,80	3,28	1,99
ΕΛΛΑΔΑ	843,50	1.026,30	21,67	961,30	-6,33	776,00	-19,28	656,90	-15,35	678,40	3,27	-19,57

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

Πίνακας 12: Κόστος Ασφαλιστικών Εισφορών Εργοδότη ως Ποσοστό των Εξόδων Προσωπικού (%)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
E.E (28)	-	-	-	-	-	19,80	-	19,70	-0,51	19,60	-0,51	-1,01
ΕΛΛΑΔΑ	-	21,40	-	21,20	-0,93	21,10	-0,47	20,90	-0,95	20,20	-3,35	-5,61

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.3.2 Αγορές Αγαθών και Υπηρεσιών

Οι δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών έχουν μεγάλη διαφορά σε σχέση με τα έξοδα προσωπικού. Επομένως η αντίστοιχη συνεισφορά τους στη διαμόρφωση του λειτουργικού περιθωρίου είναι πολύ μεγαλύτερη. Σε σταθερά περίπου επίπεδα για την εξεταζόμενη περίοδο παραμένουν οι δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών , με μία μεγαλύτερη αύξηση το 2010 (6,93%) για την ΕΕ. Στην Ελλάδα

υπάρχει μια συνεχή μείωση με την μεγαλύτερη μείωση να παρατηρείται το 2012 με μεταβολή που φτάνει το 13,37%. Το 2013 μειώνεται η μεταβολή στο 2,56% και το 2014 εμφανίζεται θετικό πρόσημο της τάξης του 4,87%.

Πίνακας 13: Αγορές Αγαθών και Υπηρεσιών (εκατ. ευρώ)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
E.E (total)	2.000.000,00	2.016.459,00	0,82	2.156.187,00	6,93	2.290.613,00	6,23	2.272.310,40	-0,80	2.336.452,70	2,82	16,82
ΕΛΛΑΔΑ	51.784,40	51.957,20	0,33	49.231,90	-5,25	42.649,90	-13,37	41.557,20	-2,56	43.579,60	4,87	-15,84

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.3.3 Ποσοστό Εξόδων Προσωπικού στις Συνολικές Αγορές Αγαθών & Υπηρεσιών

Η παραπάνω ανάλυση επιβεβαιώνεται και από τα στοιχεία του ποσοστού των εξόδων προσωπικού στις συνολικές αγορές αγαθών και υπηρεσιών. Το εν λόγω ποσοστό για το σύνολο του λιανικού εμπορίου για την ΕΕ κυμαίνεται στο 34,4%, καταδεικνύοντας τη σχετικά κατά πολύ μικρότερη συνεισφορά των δαπανών αυτών στις συνολικές δαπάνες της επιχείρησης σε σχέση με τις δαπάνες για αγορά αγαθών και υπηρεσιών. Στην Ελλάδα υπάρχει μείωση σχεδόν σε όλα τα έτη της εξεταζόμενης περιόδου. Η διαχρονική μείωση του (6,81%) δείχνει την αντίστοιχη μείωση της συνεισφοράς αυτής.

Πίνακας 14: Ποσοστό Εξόδων Προσωπικού στις Συνολικές Αγορές Αγαθών & Υπηρεσιών (%)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
E.E (28)	32,20	40,20	24,84	39,60	-1,49	41,2	4,04	40,90	-0,73	34,40	-15,89	6,83
ΕΛΛΑΔΑ	-	32,30	-	30,60	-5,26	33,00	7,84	30,70	-6,97	30,10	-1,95	-6,81

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.3.4 Μέσος Όρος Εξόδων Προσωπικού

Ο δείκτης αυτός υπολογίζεται ως το πηλίκο των εξόδων προσωπικού (δηλαδή του αθροίσματος του κόστους από μισθούς και ημερομίσθια και για ασφαλιστικές εισφορές) προς τον αριθμό των εργαζομένων. Βασικό συμπέρασμα είναι η μεγαλύτερη διαχρονική αύξηση του μέσου όρου των εξόδων προσωπικού για την ΕΕ που φτάνει το 14,92% σε αντίθεση με την Ελλάδα που η μεταβολή της εξεταζόμενης περιόδου φτάνει το 23,28%.

Πίνακας 15: Μέσος Όρος Εξόδων Προσωπικού (χιλ. ευρώ ανά άτομο)

GEO/TIME	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περίοδου (%)
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή (%)	
Ε.Ε (28)	18,10	18,80	3,87	19,40	3,19	20,40	5,15	20,40	0	20,80	1,96	14,92
ΕΛΛΑΔΑ	-	18,90	-	18,10	-4,23	17,30	-4,42	14,70	-15,03	14,5	-1,36	-23,28

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.4 Ανάλυση του Κλάδου του Λιανικού Εμπορίου (Ανά μέγεθος επιχείρησης)

Στην ενότητα αυτή θα αναλυθούν κάποιοι βασικοί οικονομικοί δείκτες καθώς και δείκτες απασχόλησης ανά μέγεθος επιχείρησης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και την Ελλάδα για το σύνολο του λιανικού εμπορίου σε ορίζοντα εξαετίας.

2.4.1 Γενικοί Οικονομικοί Δείκτες

2.4.1.1 Αριθμός Επιχειρήσεων ανά μέγεθος επιχείρησης

Ο τομέας του λιανικού εμπορίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση αποτελείται από 1.572.166 επιχειρήσεις, στη συντριπτική τους πλειοψηφία πολύ μικρές (2-9 απασχολούμενοι). Στο σύνολο του τομέα για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρατηρείται μείωση του αριθμού των επιχειρήσεων κατά τη διάρκεια της εξεταζόμενης περιόδου κατά 6,77%. Στις μεσαίες επιχειρήσεις που απασχολούν 20-49 απασχολούμενους για την εξεταζόμενη εξαετία παρατηρείται αύξηση των επιχειρήσεων της τάξης 6,66% . Γενικά όμως ανεξάρτητα από το μέγεθος της επιχείρησης στη εξεταζόμενη περίοδο παρατηρείται μείωση των επιχειρήσεων.

Όσο αναφορά την Ελλάδα παρουσιάζει για όλα τα έτη μείωση των επιχειρήσεων με την μεγαλύτερη στις μεσαίου μεγέθους επιχειρήσεις (20-49 απασχολούμενοι) με το ποσοστό της μείωσης να είναι εξαιρετικά μεγάλο φτάνοντας στο -42,41%. Επίσης συνεχή μείωση των επιχειρήσεων εμφανίζεται και στις επιχειρήσεις που απασχολούν 10-19 απασχολούμενους με ποσοστό 7,62%. Παρατηρείται λοιπόν ότι και για την Ευρωπαϊκή Ένωση και για την Ελλάδα η πορεία των επιχειρήσεων ανεξαρτήτου μεγέθους είναι πτωτική.

Πίνακας 166: Αριθμός Επιχειρήσεων ανά μέγεθος επιχείρησης

Ευρωπαϊκή Ένωση												
Μέγεθος Επιχείρησης	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου %
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	
2-9 απασ.	-	1.502.224	-	1.474.784	-	1.444.653	-2,04	1.411.571	-2,29	1.400.521	-0,78	-6,77
10-19 απασ.	112.452	106.943	-4,90	109.546	2,43	109.022	-0,48	107.339	-1,54	109.822	2,31	2,69
20-49 απασ.	42.253	43.239	2,33	43.886	1,50	:	-	44.000	-	46.120	4,82	6,66
50-249 απασ.	-	15.748	-	16.000	1,60	16.163	1,02	15.496	-4,13	15.703	1,34	-0,29
250+ απασ.	3.244	3.458	6,60	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Σύνολο	157.949	1.671.612	958,32	1.644.216	-1,64	1.569.838	-4,52	1.578.406	0,55	1.572.166	-0,40	-5,95
Ελλάδα												
Μέγεθος Επιχείρησης	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου %
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	
2-9 απασ.	-	86.303	-	94.721	9,75	87.324	-7,81	82.362	-5,68	81.535	-1,00	-5,52
10-19 απασ.	2.056	2.807	36,53	2.575	-8,27	2.108	-18,14	2.063	-2,13	2.593	25,69	-7,62
20-49 απασ.	-	969	-	915	-5,57	-	-	588	-	558	-5,10	-42,41
50-249 απασ.	627	276	-55,98	219	-20,65	-	-	182	-	-	-	-
250+ απασ.	37	46	24,32	48	4,35	-	-	36	-	-	-	-
Σύνολο	2.720	90.401	3.223,57	98.478	8,93	89.432	-9,19	85.231	-4,70	84.686	-0,64	-6,32

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.4.1.2 Κύκλος Εργασιών ανά μέγεθος επιχείρησης

Ο συνολικός κύκλος εργασιών του τομέα για την Ευρωπαϊκή Ένωση για το 2014 για το σύνολο των επιχειρήσεων ήταν μειωμένος κατά 49,25% από το 2013 που ήταν 2.553.007. Γενικά για την Ευρωπαϊκή Ένωση παρατηρείται μια συνεχείς αύξηση του κύκλου εργασιών από το 2009 μέχρι και το 2014 ανεξάρτητα από το μέγεθος της επιχείρησης. Την μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις που απασχολούν 50-24 άτομα με το ποσοστό να φτάνει στο 32,43%. Αισθητή είναι και η αύξηση στις μεσαίες επιχειρήσεις (20-49 απασχολούμενοι) όπου το 2006 ήταν 18.686 και φτάνει το 2014 να διαμορφώνεται στο 230.000.

Για την Ελλάδα συμβαίνει το αντίθετο και ο κύκλος εργασιών παρουσιάζει μια συνεχή μείωση ανεξάρτητα από το μέγεθος την επιχείρησης. Πιο συγκεκριμένα για τις μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν 2-9 απασχολούμενους ο κύκλος εργασιών από 27.324 το 2006 πέφτει στις 24.276 το 2012 και καταλήγει τα 2014 στις 23.529.

Για τις επιχειρήσεις που απασχολούν 10-19 άτομα η μεταβολή για την εξεταζόμενη εξαετία διαμορφώνεται στο 36,08 %. Την μεγαλύτερη όμως πτώση στο κύκλο εργασιών παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις που απασχολούν 50-249 άτομα.

Πίνακας 177: Κύκλος Εργασιών ανά μέγεθος επιχείρησης (εκατ. ευρώ)

Ευρωπαϊκή Ένωση												
Μέγεθος Επιχείρησης	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου %
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	
2-9 απασ.	590.473	548.952	-7,03	577.053	5,12	577.821	0,13	547.329	-5,28	552.079	0,87	-6,50
10-19 απασ.	204.712	194.000	-5,23	200.888	3,55	209.877	4,47	205.371	-2,15	213.516	3,97	4,30
20-49 απασ.	189.686	195.809	3,23	207.000	5,72	228.861	10,56	224.854	-1,75	230.000	2,29	21,25
50-249 απασ.	226.535	-	-	-	-	273.254	-	281.210	2,91	300.000	6,68	32,43
250+ απασ.	1.081.058	1.130.000	4,53	1.200.000	6,19	1.284.557	7,05	1.294.243	0,75	-	-	-
Σύνολο	2.292.464	2.068.761	-9,76	2.184.941	5,62	2.574.369	17,82	2.553.007	-0,83	1.295.596	-49,25	-43,48
Ελλάδα												
Μέγεθος Επιχείρησης	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου %
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	
2-9 απασ.	-	27.324	-	27.457	0,49	24.276	-11,59	22.796	-6,09	23.529	-13,89	-13,89
10-19 απασ.	4.511	5.108	13,25	4.881	-4,45	3.020	-38,12	3.055	1,15	3.265	6,88	-36,08
20-49 απασ.	-	4.473	-	3.405	-23,87	-	-	1.762	-	1.867	5,95	-58,25
50-249 απασ.	11.075	3.462	-68,74	3.408	-1,58	-	-	2.213	-	-	-	-
250+ απασ.	7.517	9.362	24,54	10.180	8,73	-	-	8.670	-	-	-	-
Σύνολο	23.102	49.729	115,26	49.330	-0,80	27.296	-44,67	38.497	41,04	28.661	-25,55	24,06

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

2.4.2 Δείκτες Απασχόλησης

2.4.2.1 Αριθμός Απασχολουμένων ανά μέγεθος επιχείρησης

Ο τομέας του λιανικού εμπορίου για την Ευρωπαϊκή Ένωση απασχολεί 4.883.461 άτομα για το 2014 μικρή διαφορά από το 2009 που απασχολούσε 5.320.700 άτομα για τις πολύ μικρές επιχειρήσεις (2-9 απασ.). Για την ίδια εξεταζόμενη εξαετία οι επιχειρήσεις που απασχολούν 20-49 άτομα παρουσιάζουν αύξηση στο προσωπικό τους της τάξης του 8%. Σε αντίθεση με τις πολύ μεγάλες επιχειρήσεις (250+

απασχολούμενοι) που μειώνεται το εργατικό δυναμικό τους και το ποσοστό της μεταβολής για την εξαετία φτάνει το 11%.

Για την Ελλάδα παρατηρείται μια μεγάλη πτώση των απασχολούμενων σε μεγάλες επιχειρήσεις (50-249 απασ.) από το 2006 μέχρι το 2009 με το ποσοστό της μείωσης να φτάνει στο -46% γεγονός που οφείλεται σε μεγάλο βαθμό στην οικονομική κρίση. Ενδιαφέρον είναι το γεγονός ότι αισθητή μείωση του προσωπικού εμφανίζουν και οι επιχειρήσεις με 20-49 εργαζόμενους με 29.745 απασχολούμενους το 2009 φτάνουν μόλις τους 14.925 το 2014. Γενικά για την Ελλάδα οι μείωση των εργαζομένων στην εξεταζόμενη εξαετία είναι αρκετά αισθητή.

Πίνακας 188: Αριθμός Απασχολούμενων ανά μέγεθος επιχείρησης

Ευρωπαϊκή Ένωση												
Μέγεθος Επιχείρησης	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου %
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	
2-9 απασ.	-	5.320.700	-	5.134.800	-3,49	4.994.700	-2,73	4.862.200	-2,65	4.883.461	0,44	-8,22
10-19 απασ.	1.565.600	1.507.300	-3,72	1.530.800	1,56	1.500.000	-2,01	1.470.000	-2,00	1.510.000	2,72	0,18
20-49 απασ.	1.361.100	1.356.000	-0,37	1.400.000	3,24	1.446.000	3,29	1.400.000	-3,18	1.460.000	4,29	7,67
50-249 απασ.	1.413.600	1.592.900	12,68	1.626.500	2,11	-	-	1.552.200	-	-	-	-
250+ απασ.	6.706.700	6.881.300	2,60	6.868.100	-0,19	7.123.000	3,71	7.179.200	0,79	7.000.000	-2,50	1,72
Σύνολο	11.047.000	16.658.200	50,79	16.560.200	-0,59	15.063.700	-9,04	16.463.600	9,29	14.853.461	-9,78	-10,83
Ελλάδα												
Μέγεθος Επιχείρησης	2006	2009		2010		2012		2013		2014		Μεταβολή Περιόδου %
	Απόλυτος Αριθμός	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	Απόλυτος Αριθμός	Ετήσια Μεταβολή %	
2-9 απασ.	-	250.355	-	264.196	5,53	230.549	-12,74	221.490	-3,93	225.609	1,86	-9,88
10-19 απασ.	26.094	39.362	50,85	33.004	-16,15	27.057	-18,02	28.052	3,68	29.652	5,70	-24,67
20-49 απασ.	-	29.745	-	28.926	-2,75	-	-	14.677	-	14.925	1,69	-49,82
50-249 απασ.	51.597	27.737	-46,24	23.708	-14,53	-	-	18.167	-	-	-	-
250+ απασ.	50.311	55.796	10,90	66.107	18,48	-	-	58.285	-	-	-	-
Σύνολο	128.002	402.995	214,83	415.941	3,21	257.606	-38,07	340.671	32,24	270.186	-20,69	-32,96

Πηγή : Eurostat , ίδια επεξεργασία

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Ο τομέας του λιανικού εμπορίου στην ΕΕ αποτελείται από 3.621.066 (2014) επιχειρήσεις ενώ στην Ελλάδα δραστηριοποιούνται 159.893. Στην εξεταζόμενη εξαετία υπάρχουν στοιχεία για τις ελληνικές επιχειρήσεις που παρουσιάζουν την μείωση των επιχειρήσεων του κλάδου στην Ελλάδα κατά 35.388 επιχειρήσεις (ποσοστό μεταβολής 18,12%) την στιγμή που στην ΕΕ η πτώση είναι οριακή στο - 2,44%. Ο συνολικός κύκλος εργασιών του κλάδου για το 2014 στην ΕΕ των 28 χωρών, ήταν 2.796.210 (εκ. €), αυξημένος κατά 16,51% από 2.400.000 (εκ. €) στην ΕΕ των 27 το 2006. Το αντίστοιχο διάστημα στην Ελλάδα παρουσιάζεται πτώση της τάξης του - 17,59%, με απόλυτους αριθμούς να κυμαίνονται από 58.206 εκ. € το 2006 σε 47.969 εκ. € το 2014.

Ο κλάδος απασχολεί 18.656.965 άτομα στην ΕΕ ενώ το αντίστοιχο μέγεθος για την Ελλάδα είναι 431.179 εργαζόμενοι. Για την ΕΕ η μεταβολή είναι σχεδόν μηδενική της τάξης του 0,49% την στιγμή που ο τομέας στην Ελλάδα έχει υποστεί συρρίκνωση κατά 17,59%, από 523.243 απασχολούμενους το 2006 σε 431.179 το 2014. Ο αριθμός των απασχολούμενων ανά επιχείρηση διαμορφώνεται στο 5,2% για την ΕΕ και στο 2,7 για την Ελλάδα. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι και στις δυο περιπτώσεις (ΕΕ, Ελλάδα) ο εξεταζόμενος δείκτης παραμένει σχετικά σταθερός με πολύ μικρές διακυμάνσεις. Επομένως μπορεί να διαφανεί το μικρότερο μέγεθος των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην Ελλάδα σε σχέση με επιχειρήσεις του ίδιου κλάδου στην ΕΕ. Πιο συγκεκριμένα και για την Ευρωπαϊκή ένωση και στην Ελλάδα μεγαλύτερο πλήγμα έχουν υποστεί οι πολύ μικρές επιχειρήσεις (2-9 απασ.) όπου έχουμε την μεγαλύτερη μείωση στον αριθμό των επιχειρήσεων.

Ένα βασικό συμπέρασμα της ανάλυσης του τομέα είναι η συμπίεση της κερδοφορίας η οποία φαίνεται μέσα από τα δεδομένα που συγκεντρώνονται και παρουσιάζονται στον πίνακα του λειτουργικού περιθωρίου. Το ποσοστό λειτουργικού περιθωρίου μειώθηκε κατά 18,57% για την ΕΕ και 34,38 % για την Ελλάδα στη διάρκεια της εξαετίας. Παρά την ίδια αρνητική τάση που εμφανίζουν τα ποσοστά στην μεταβολή της περιόδου και στις 2 εξεταζόμενες περιπτώσεις, το 2014 τα δεδομένα εμφανίζουν την ετήσια μεταβολή στο ποσοστό του λειτουργικού

περιθωρίου σε κοντινότερη κλίμακα, 5,56% για την ΕΕ και 5% για την Ελλάδα αντίστοιχα.

Ο τομέας του λιανικού εμπορίου για την ΕΕ, εμφανίζει αύξηση της απασχόλησης κατά την εξεταζόμενη περίοδο κατά 0,49%. Σε αντίθετη περίπτωση η Ελλάδα εμφανίζει μείωση της τάξης 17,59 % για την περίοδο της εξαετίας. Ένα βασικό συμπέρασμα της ανάλυσης είναι το γεγονός ότι περίπου 3.300.000 και 200.000 άτομα για την ΕΕ και την Ελλάδα αντίστοιχα απασχολούνται ως άμισθο εργατικό δυναμικό. Αυτό οδηγεί στο συμπέρασμα ότι περίπου για την ΕΕ ένας στους 6 απασχολούμενους και 1 στους 2 για την Ελλάδα αντίστοιχα δεν έχει σχέση εξαρτημένης και αμειβόμενης εργασίας με τον εργοδότη. Διαφαίνεται επομένως ότι η αύξηση της απασχόλησης οφείλεται περισσότερο στην αύξηση του άμισθου εργατικού δυναμικού σε σχέση με την αύξηση στον αριθμό των εργαζομένων.

Συγκρίνοντας την αύξηση του κύκλου εργασιών παρατηρείται ότι η αύξηση των εξόδων για την ΕΕ (20,92%) είναι μεγαλύτερη σε σχέση με την αύξηση του κύκλου εργασιών (16,51%) . Επομένως, η πτώση του ποσοστού του λειτουργικού περιθωρίου (18,57%) ευθύνεται στα έξοδα προσωπικού. Στην Ελλάδα η μείωση είναι διάχυτη στους μισθούς, τα ημερομίσθια όπως και στις ασφαλιστικές εισφορές, σε συνδυασμό με την αρνητική μεταβολή και στον κύκλο εργασιών για την εξεταζόμενη περίοδο εξηγείται και η πτώση του λειτουργικού περιθωρίου. Για την Ευρωπαϊκή Ένωση η μεγαλύτερη αύξηση παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις που απασχολούν 50-24 άτομα με το ποσοστό να φτάνει στο 32,43%. Αισθητή είναι και η αύξηση στις μεσαίες επιχειρήσεις (20-49 απασχολούμενοι) όπου το 2006 ήταν 18.686 και φτάνει το 2014 να διαμορφώνεται στο 230.000. Για την Ελλάδα πιο συγκεκριμένα για τις μικρές επιχειρήσεις που απασχολούν 2-9 απασχολούμενους ο κύκλος εργασιών από 27.324 το 2006 πέφτει στις 24.276 το 2012 και καταλήγει τα 2014 στις 23.529.

Η συνεισφορά των δαπανών για αγορές αγαθών και υπηρεσιών στη διαμόρφωση του λειτουργικού περιθωρίου είναι πολύ μεγάλη. Σε σταθερά περίπου επίπεδα για την εξεταζόμενη περίοδο παραμένουν οι δαπάνες για αγορές αγαθών και υπηρεσιών , με μία μεγαλύτερη αύξηση το 2010 (6,93%) για την ΕΕ. Στην Ελλάδα υπάρχει μια συνεχή μείωση με την μεγαλύτερη μείωση να παρατηρείται το 2012 με

μεταβολή που φτάνει το 13,37%. Το 2013 μειώνεται η μεταβολή (2,56%) και το 2014 εμφανίζεται θετικό πρόσημο (4,87%). Επιπλέον βασικό συμπέρασμα είναι η μεγαλύτερη διαχρονική αύξηση του μέσου όρου των εξόδων προσωπικού για την ΕΕ που φτάνει το 14,92% σε αντίθεση με την Ελλάδα που η μεταβολή της εξεταζόμενης περιόδου φτάνει το 23,28%.

Γενικά ένα από τα βασικά συμπεράσματα που προκύπτουν είναι ότι η Ελλάδα στο σύνολο της βρίσκεται σε μια γενική πτώση σχεδόν σε όλα τα έτη της εξεταζόμενης περιόδου και μόνο το 2014 σε κάποιες περιπτώσεις παρουσιάζει μια ανοδική πορεία. Σε αυτό το σημείο πρέπει να σημειωθεί ότι στα αποτελέσματα που εμφανίζει η Ευρωπαϊκή Ένωση για την εξεταζόμενη εξαετία περιλαμβάνουν και την Ελλάδα οπότε λόγω της πτώσης που παρουσιάζει η Ελλάδα επηρεάζονται και τα ποσοστά της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΓΛΩΣΣΗ:

Αρχές Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων και Υπηρεσιών, *Η επιχείρηση και το περιβάλλον της*, Αθήνα, 1999.

Εμπόριο, *Το ελεύθερο εμπόριο, μοχλός οικονομικής ανάπτυξης*, Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Γενική Διεύθυνση Επικοινωνίας, [25/01/2017] Πρόσβαση στη διεύθυνση:<http://bookshop.europa.eu/el/--pbNA0216154/?CatalogCategoryID=luYKABst3lwAAAEjxJEY4e5L>

Εξαδάχτυλος Ν. (1996), *Μάρκετινγκ Χονδρικού και Λιανικού Εμπορίου*, Αθήνα, Έλλην.

Κυριαζόπουλος Π.(2001), *Εφαρμοσμένο Μάρκετινγκ*, Αθήνα, Σύγχρονη Εκδοτική.

Κυριαζόπουλος Π. (1993), *Έρευνα Αγοράς*, Αθήνα, Σύγχρονη Εκδοτική.

Λιανική Πώληση, Σημειώσεις Διαλέξεων, Ημερομηνία Πρόσβασης 25/01/2017 στη διεύθυνση:
<https://eclass.aueb.gr/modules/document/file.php/ME171/PROSOPIKI%20POLISI.pdf>

Μαλλιάρης, Π. (2001), *Εισαγωγή στο Μάρκετινγκ*, Αθήνα: Εκδόσεις Σταμούλη

Παπαβασιλείου, Ν. (2003), *Διοίκηση Δικτύων Διανομής και Logistics*, Αθήνα: Rosili

Πετρωφ Γ. (2002), *Μάρκετινγκ Μάνατζμεντ η Ελληνική Προσέγγιση*, Αθήνα, Rosili

Προστιθέμενη αξίας, Εγκυκλοπαίδεια Πάπυρος Larousse Britannica" τομ.51ος, σελ.39-40

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ:

R. Cox (2000). *Λιανικές πωλήσεις*, Λονδίνο, Financial Times/Prentice Hall

ΠΗΓΕΣ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟΥ:

Κλάδος Λιανικού Εμπορίου, Ημερομηνία Πρόσβασης 22/01/2017 στη διεύθυνση : <http://scoops.gr/katarreei-to-lianiko-emporio-stin-ellada/>

Εμπόριο, Πρόσβαση 25/01/2017 στη διεύθυνση: <http://www.livepedia.gr/index.php/Εμπόριο>

Εμπόριο, Πρόσβαση 25/01/2017 στη διεύθυνση: <https://el.wikipedia.org/wiki/Εμπόριο>

Εμπόριο, Πρόσβαση 25/01/2017 στη διεύθυνση: https://europa.eu/european-union/topics/trade_el

Χονδρική Πώληση, Ημερομηνία Πρόσβασης 25/01/2017 στη διεύθυνση: <http://ti-einai.gr/chondriki-polisi/>

Έμπορος, Ημερομηνία Πρόσβασης 25/01/2017 στη διεύθυνση: <https://el.wikipedia.org/wiki/Έμπορος>

Ε-ξυπνες πωλήσεις σε Ελλάδα και Ευρώπη, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: http://www.ethnos.gr/epaggelmatikes_eukairies/arthro/e_ksypnes_poliseis_se_ellada_kai_europi-63927184/

Πώληση αγαθού στο εξωτερικό σε μη υποκείμενο (ιδιώτη), Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: [http://epixeirisi.gr/ΒΗΜΑ-ΛΟΓΙΣΤΩΝ/16950/Πώληση-αγαθού-στο-εξωτερικό-σε-μη-υποκείμενο\(ιδιώτη\)](http://epixeirisi.gr/ΒΗΜΑ-ΛΟΓΙΣΤΩΝ/16950/Πώληση-αγαθού-στο-εξωτερικό-σε-μη-υποκείμενο(ιδιώτη))

Επαγγελματικό Επιμελητήριο Αθηνών, Η φορολογία πωλήσεων σε ιδιώτες χωρών της Ε.Ε. και τρίτων χωρών, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: <http://www.eea.gr/gr/el/articles/i-forologia-poliseon-se-idiotēs-xoron-tis-ee-kai-kai-triton-xoron>

Ε- Προμήθειες, Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: http://www.cosmo-one.gr/educommerce/?page_id=280

Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, Ηλεκτρονικό Εμπόριο, Ημερομηνία Πρόσβασης 26/01/2017 στη διεύθυνση: <http://www.efpolis.gr/el/diasfalisi-oikonomikon-symefronton-katanaloton/ilektroniko-emporio.html>

Επιχείρηση και Περιβάλλον, Ημερομηνία Πρόσβασης 28/01/2017 στη διεύθυνση:
<http://www.epiheirimatikotita.gr/joomla157/Επιχειρηματικό-σχέδιο/Επιχείρηση-και-περιβάλλον.html>

Ανταγωνισμός, Ημερομηνία Πρόσβασης 28/01/2017 στη διεύθυνση:
<https://el.wikipedia.org/wiki/Ανταγωνισμός>

Κράτη Μέλη της Ε.Ε., Ημερομηνία Πρόσβασης 02/02/2017, στη διεύθυνση:
https://europa.eu/european-union/about-eu/countries_el

Στατιστικά στοιχεία και απόλυτα μεγέθη σχετικά με τον κλάδο του λιανικού εμπορίου, Πρόσβαση στη διεύθυνση: Eurostat
http://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database?p_p_id=NavTreeportletprod_WAR_NavTreeportletprod_INSTANCE_Wg8pz4NjomG2&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-2&p_p_col_count=1

Προστιθέμενη αξία, Ημερομηνία πρόσβασης 05/02/2017 στη διεύθυνση:
https://el.wikipedia.org/wiki/Προστιθέμενη_αξία